

Palvelualojen
ammattiliitto
Servicefacket

VALTUUSTON SYYSKOKOUS 20.–21.11.2018

Pöytäkirja

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Sisällysluettelo

Pöytäkirja	2
Osallistujaluettelo	27
Esityslista	29
Puheenjohtaja Ann Selinin puhe.....	30
Valtuuston päätöslausuma	42

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Aika: 20.11.2018 klo 12.00 – 16.55
21.11.2018 klo 9.00 – 11.15

Paikka: Petäys Resort, Tyrvääntö

Läsnä: Sirpa Laakso valtuuston puheenjohtaja
Berhan Ahmadi valtuuston 1. varapuheenjohtaja
Sauli Isokoski valtuuston 2. varapuheenjohtaja

35 valtuuston varsinaista jäsentä
12 henkilökohtaista varajäsentä
5 yleisvarajäsentä
2 tilintarkastajaa
14 hallituksen jäsentä
5 työttömyyskassan hallituksen jäsentä
PAMin henkilökuntaa
Jyrki Konola sihteeri
Anu Valve sihteeri

1. Kokouksen avaus

Valtuuston puheenjohtaja Sirpa Laakson avasi valtuuston sääntömääräisen syyskokouksen 20.11. klo 12.00.

Avauspuheessaan Laakso kritisoi maan hallituksen toimia ammattiyhdistysliikettä vastaan: on kiristetty ja uhkailtu. Pakkolait, irtisanomislaki ja lukuisat muut työelämän heikennykset ovat kohdistuneet isoon osaan palkansaajia. Samaan aikaan työnantajapuoli tekee kaikkensa ay-liikkeen alasajolle ja yleissitovuuden poistamiselle. Työntekijöitä jopa houkutellaan liittymään Yleiseen työttömyyskassaan. Laakso totesi, että ay-liikettä ja Suomen suurinta ammattiliittoa PAMia tarvitaan puolustamaan pienipalkkaisia. Hän toivoi, että mahdollisimman moni äänestäisi eduskuntavaaleissa ja maahan saataisiin ns. tolkun ihmiset ajamaan palkansaajien etuja.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin kokouksen avaushetkellä läsnä olleet henkilöt sekä valtuuston kokoonpanossa kevätkokouksen jälkeen tapahtuneet muutokset.

Helsinki-Uusimaan vaalipiiristä Jari Koskinen nousi valtuuston varsinaiseksi jäseneksi viime keväänä työttömyyskassan hallituksen jäseneksi valitun Kati Salosen tilalle.

Lounais-Suomen vaalipiiristä Sirpa Viitanen on pyytänyt eroa valtuuston jäsenyydestä 1.8.2018 alkaen syynä eläkkeelle siirtyminen. Todettiin, että Viitaselle on myönnetty ero valtuuston jäsenyydestä ja hänen paikalle valtuuston varsinaiseksi jäseneksi nousi Katri Marku-Virtanen.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Lapin vaalipiiristä Jorma Pimper on pyytänyt eroa valtuuston yleisvarajäsenyydestä 15.8.2018 alkaen syynä eläkkeelle siirtyminen. Todettiin, että Pimperille on myönnetty ero valtuuston yleisvarajäsenyydestä ja yleisvarajäsenen tilallehan ei nouse kukaan.

Helsinki-Uusimaan vaalipiiristä Katja Mechelin on pyytänyt eroa valtuuston jäsenyydestä 31.8.2018 alkaen. Todettiin, että Mechelinille on myönnetty ero valtuuston jäsenyydestä ja, että kukaan hänen henkilökohtaisista varahenkilöistä ei halunnut ottaa valtuuston varsinaisen jäsenen paikkaa vastaan. Tänäpä tälle paikalle siirtyi yleisvarajäsen Rauno Hekkala.

Osallistujalista on pöytäkirjan liitteenä.

3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuuden ehdot.

Todettiin, että kokous on laillisesti koollekutsuttu ja päätösvaltainen.

4. Kokousvirkaillijoiden valinta

4.1. Sihteerit (2)

Valittiin kokouksen sihteereiksi Jyrki Konola ja Anu Valve.

4.2. Ääntenlaskijat (5)

Valittiin viisi ääntenlaskijaa alueiden esitysten perusteella:

- Jaana Kokkola (Kaakkois-Suomi)
- Kati Miina (Itä-Suomi)
- Soile Salminen (Häme-Pirkanmaa)
- Sari Pihlajaniemi (Lounais-Suomi)
- Johanna Kusmin (valtakunnalliset)

Ääntenlaskijoiden puheenjohtajana toimi Soile Salminen.

4.3. Pöytäkirjantarkastajat (2)

Valittiin kaksi pöytäkirjantarkastajaa alueiden esitysten perusteella:

- Päivi Pulli (Pohjanmaa)
- Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa)

4.4. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)

Valittiin päätöslausumavaliokunnan jäsenet alueiden esitysten perusteella:

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

- Kaisu Ahola (Kaakkois-Suomi)
- Ulla Leskinen (Itä-Suomi)
- Päivi Vuorinen-Vilen (Häme-Pirkanmaa)
- Ville Fabritius (Lounais-Suomi)
- Tapio Ojanen (Helsinki-Uusimaa)
- Sirpa Kukkamäki (Pohjanmaa)
- Rauno Hekkala (Oulu)

Hallitus valitsi kokouksessaan edustajakseen päätöslausumavaliokuntaan Päivi Vehmaksen. Sihteerinä toimi yhteiskuntasuhteiden vastaava Elena Gorschkow.

4.5. Vaalivaliokunta (7+2)

Valittiin vaalivaliokunnan jäsenet alueiden esitysten perusteella. Sihteerinä toimivat Timo Piironen ja Risto Kalliorinne.

- Ari Isosalo (Häme-Pirkanmaa)
- Matti Koski (Itä-Suomi)
- Katri Marku-Virtanen (Lounais-Suomi)
- Ulla Fagerström (Valtakunnalliset)
- Taina Kainulainen (Keski-Suomi)
- Jari Paksuniemi (Lappi)
- Virpi Torniainen (Kaakkois-Suomi)

4.6. Menettelytapavaliokunta

Valittiin menettelytapavaliokunta, jonka muodostivat liiton johtoryhmä ja valtuuston puheenjohtajisto Sirpa Laakso, Berhan Ahmadi ja Sauli Isokoski sekä kokouksen sihteerinä Anu Valve.

5. Kokoussääntöjen hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle kokoussäännöt.

6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle laadittu esityslista, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtajaksi vaihtui Sauli Isokoski.

7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu

Kuultiin liiton puheenjohtaja Ann Selinin ajankohtaiskatsaus. Selinin puhe on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenvuoronsa päätteeksi Selin totesi, että liiton hallitus piti tänään 20.11. ennen valtuuston kokousta ylimääräisen kokouksen, jossa se merkitsi tiedoksi,

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

että hallituksen puheenjohtajan henkilökohtainen varajäsen, järjestöjohtaja Niina Koivuniemi on irtisanoutunut tehtävästään ja työsuhteestaan Palvelualojen ammattiliitto Ry:hyn.

PAMin sääntöjen 6 §: kohdan a mukaan valtuuston tehtävä on ”valita seuraavaan varsinaiseen liittokokoukseen saakka liiton puheenjohtaja (hallituksen puheenjohtaja), muut hallituksen varsinaiset jäsenet sekä yleisvarajäsenet sekä hallituksen puheenjohtajan henkilökohtainen varajäsen, jos jonkun heistä tehtävä on päättynyt tai joku heistä on eronnut tehtävästään kesken toimikauden”.

Pykälän 6 kohdan 17 mukaan ylimääräinen valtuuston kokous pidetään hallituksen kutsusta tai kun enemmistö valtuuston jäsenistä sitä määrättyä asiaa varten kirjallisesti pyytää. Saman pykälän kohdan 19 mukaan kirjallinen kutsu valtuuston jäsenille ja tieto osastoille ja yhteisöjäsenille valtuuston ylimääräisestä kokouksesta on lähetettävä viimeistään viisi (5) päivää ennen kokousta.

Näillä perusteilla hallitus päätti kutsua koolle ylimääräisen valtuuston kokouksen. Se kokoontuu 11.12.2018 Helsinkiin valitsemaan hallituksen puheenjohtajan henkilökohtainen varajäsen seuraavaan varsinaiseen liittokokoukseen saakka.

Merkittiin asia tiedoksi. Seuraavaksi siirryttiin yleiskeskusteluun.

Ulla Leskinen (Itä-Suomi): Leskinen totesi, että ensi vuonna on paljon isoja asioita edessä, mm. liittokokousvaali ja liittokokous, joka määrittää liiton suunnan seuraavalle neljälle vuodelle. Lisäksi ensi vuonna on eduskuntavaalit, joissa äänestetään ay-liikkeen asemasta tulevana hallituskautena, ay-liikkeen mahdollisuudesta päästä kolmikantaan ja esimerkiksi ay-liikkeen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuudesta. Otetaan vastuuta vallasta. Leskinen korosti äänestämisen tärkeyttä ja samalla kannusti aktiiviseen vaalityöhön sekä tukemaan omia ehdokkaitamme.

Anne Nyman (Häme-Pirkanmaa): Nyman kertoi olevansa tyytymätön maan hallituksen toimiiin. Pienituloisella palkansaajalla ei ole arvoa maan hallituksen silmissä. Suomen yrittäjien, Elinkeinoelämän keskusliiton ja hallituksen yhteisenä tavoitteena on murskata ay-liike. Nyman kehoitti kaikkia äänestämään. Pienituloistenkin asioita ajaa joku ja äännet on kohdistettava heille. Vaihdetaan hallitus, Nyman kannusti.

Jyrki Laaksonen (Lounais-Suomi): Laaksonen kritisoi työttömien kohtelua tämän hallituskauden aikana. Se on ollut hävytöntä ja Laaksonen vertasi sitä jopa työttömien kiusaamisen. Työttömiä syyllistetään sekä pidetään laiskoina ja tyhminä. Laaksonen korosti, että työttömistä ja osatyökykyisistä on pidettävä huolta, sillä työtön voi olla sairaampi kuin työssäkäyvä. Kiusaamisen on loputtava. Työtön on yksi meistä. Tänään töissä, huomenna työtön. Laaksonen kannusti liittoa muistuttamaan myös työttömiä äänestämisen tärkeydestä.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Katja Maunula-Sairanen (Helsinki-Uusimaa): Maunula-Sairanen kertasi syksyn hiusalan palkkaneuvotteluiden käännteitä. Suomen hiusyrittäjät irtisanoi työehtosopimuksen yhteisestä palkkaratkaisusta huolimatta. He syyllistyivät sopimusrikkomukseen. PAMin mukaan hiusalan työehtosopimus on edelleen voimassa. Maunula-Sairanen kertoi hiusalan sopimuslatoimikunnan toivovan, että PAM veisi asian mahdollisimman nopeasti Työtuomioistuimeen. Työpaikoilla on kyseenalaistettu työehtosopimuksen voimassaolo ja ollaan epätietoisia tilanteesta. Sopimuslatoimikunta toivoi liitolta aktiivisempaa tiedotusta asiasta. Sitä myöten saataisiin työrauha työpaikoille.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa): Lehto harmitteli, että mara- alan ansionkehitysohjelma jäi menneellä neuvottelukierroksella taas saavuttamatta. Alan ansiotaso on surkea työn vaativuuteen ja raskauteen nähden, eikä sitä voi enää hyväksyä. Alan työpaikat ovat hyvin erilaisia. 1-2 hengen työyhteisöistä aina tuhansien henkien työpaikkoihin. Työn ja tehtävien vertailu ja niille oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen palkkausjärjestelmän luominen on vaikeaa, mutta se on pakko tehdä pian, jo tulevalla sopimuskaudella. Lehto toivoi, että työhön otetaan mukaan alan kokenein joukko. Emme voi vuodesta toiseen antaa työnantajapuolen viedä meitä kuin pässiä narussa!

Virpi Torniainen (Kaakkois-Suomi): Torniainen kertoi tyytyväisenä, että SOL Palveluilla on tehty paikallinen sopimus eritelisästä. 1.11.2018 alkaen siivoojat saavat 15 euron suuruisen eritelisän. Torniainen esitti kiitokset asiaa ajaneille luottamushenkilöille.

Tiina Kuusisto (Häme-Pirkanmaa): Työelämän luonne on muuttumassa ja työsuhteet pirstaloituvat. Kuusisto pohti yksilön jaksamista ja vastuunkantajaa työntekijän hyvinvoinnista. Kenelle kuuluu viime kädessä vastuu työntekijöistä, jotka ovat yhä enemmän keikkatyössä ja vuokratyöfirmojen palveluksessa? Pahimmassa tapauksessa työntekijä joutuu ottamaan vastaan kaikki tarjotut työtunnit monestakin eri yrityksestä, koska tarjolla on yhä vähemmän säännöllistä vakituista työtä yhdellä ja samalla työnantajalla. Tämä voi johtaa pahimmillaan siihen, että työntekijä tekee pitkiä työputkia ilman lepoaikoja. Kaikilla tulisi olla yhtäläinen oikeus työehtosopimukseen ja lain mukaisiin oikeuksiin. Kuusisto muistutti, että meidän tulee ajaa lainsäädäntöön työsuojelullisia parannuksia vuokratyöntekijöille. Voisiko työntekijäliittojen luottamusmies edustaa vuokratyöntekijöitä, Kuusisto kysyi.

Iida Viljanen (Häme—Pirkanmaa): Viljanen puhui pätkätyöläisen arjesta omasta kokemuksesta. Pätkätyöläisellä ei ole työyhteisöä, työterveyshuoltoa eikä esimerkiksi koulutusmahdollisuuksia. Valinnan vapaus puuttuu, sillä jokainen tarjottu keikka on otettava vastaan eikä omaa elämää suuremmin pysty suunnittelemaan. Viljanen kiitti liittoa siitä, että on voinut kehittää osaamistaan liiton toiminnassa ja saanut olla mukana yhteisössä, jossa tuntee kuuluvansa porukkaan. Viljanen toivoi, että pätkätyöläisiä kannustetaan aktiivisesti mukaan liiton toimintaan.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Mira-Veera Auer (Helsinki-Uusimaa): Auer toivoi tulevalta hallitukselta kykyä katsoa yhteiskuntaa avoimin ja rehellisin silmin ja tehdä sellaiset muutokset, joilla saamme Suomen suunnan muutettua alistavasta, kontrolloivasta, pienen porukan hyvinvointivaltiosta hyväksi maaksi, joka on edelläkävijä tulevaisuuden hyvän työelämän rakentajana. Auer totesi pamilaisten olevan köyhyysrajan alapuolella ja vaati maahan työväen hallitusta. Työläiset tarvitsevat taloudellista ja oikeudellista tasa-arvoa, turvaa ja työelämän joustavuutta sekä arvostusta pamilaisille aloille. Auer otti myös kantaa sosiaaliturvaan, työttömien karensseihin ja aktiivimalliin sekä turvapaikan hakijoiden hyväksikäyttöön.

Jonne Votka (Keski-Suomi): Votka toi nuorisovaliokunnan kannanoton valtuustolle. Valiokunta halusi kiittää siitä, että nuoria on saatu mukaan jäseniksi ja mukaan liiton toimintaan. Valiokunta kannusti vielä jokaista liiton aktiivia jakamaan tietoa mm. liittovaaleista ja liittokokouksesta ja innostamaan nuoria mukaan. Myös äänestämisen tärkeyttä on korostettava.

Ulla Leskinen (Itä-Suomi): Leskinen puhui ilmastonmuutoksen ja sotien myötä Suomeen tulevista maahanmuuttajista ja heidän kotouttamisen tärkeydestä. Onnistuneesti integroitu maahanmuuttaja voi olla muutaman vuoden päästä yhteiskunnan täysivaltainen jäsen ja hyvä veronmaksaja, Leskinen totesi. Siksi on myös tärkeää valvoa maahanmuuttajien edunvalvontaa, useinmiten he sijoittuvat juuri pamilaisille aloille töihin. Meidän on varmistettava, ettei Suomeen synny kaksia työmarkkinoita.

Ville Fabritius (Lounais-Suomi): Fabritius puhui yhteistoimintalain mahdollisesta lakimuutoksesta ja luottamushenkilöiden toimintaedellytyksistä. Fabritius totesi, että nykyisen yhteistoimintalain tavoitteena on edistää työnantajan ja henkilöstön vuoropuhelua. Yt-laki mielletään kuitenkin lähinnä irtisanomislaki. Lakia ollaan uudistamassa, jotta vuoropuhelu ja kehittäminen toteutuisivat työpaikoilla paremmin. Nykyisen yt-lain työvoiman vähentämistä koskeva sääntely siirrettäisiin osaksi työsopimuslakia. Vuoropuhelun, yrityksen toiminnan kehittämisen ja henkilöstön vaikutusmahdollisuuksien osalta säädettäisiin kokonaan uusi laki. Jos lakiuudistus tulee, samalla luottamushenkilöiden työstä vapautusaikaa ja koulutusta tulisi lisätä, Fabritius vaati. Nykyisin PAMin sopimusaloilla luottamushenkilöillä on liian vähän vapautusaikaa ja yt-lain mukaista lisävapautusaikaa on vaikea saada.

Merkittiin kuulluksi puheenjohtaja Ann Selinin ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu, jotka toimivat päätöslausumavaliokunnan työn pohjana.

Kokous keskeytettiin klo 14.10 poliittisten ryhmien kokoonnuttua.

Kokousta jatkettiin klo 15.41.

9. PAMin valmistautuminen vuoden 2019 eduskuntavaaleihin

Vapaiden valtakunta –kampanjan aktiivi Eetu Pesu kertoi kampanjasta.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Vapaiden valtakunta on kampanja, joka rakentuu vapaaehtoisten ja tukijoiden innostukselle muuttamaan Suomen politiikan suuntaa. Kampanjan käynnistivät nuoret palkansaaja-aktiivit syyskuussa 2018. Tavoitteena on kasvattaa kansanliikkeeksi ja aktivoida ihmiset äänestämään eduskuntavaaleissa 2019 omien vapauksiensa puolesta. Kampanjassa mukana olevat antavat äänensä eduskuntavaaleissa niille ehdokkaille ja puolueille, jotka haluavat puolustaa vapautta järjestäytyä, sopia työehtosopimuksista ja vaikuttaa työelämän lakeihin ja ajavat sellaista Suomea, jossa jokainen voi elää palkallaan.

Tavoitteena on, että eduskuntavaaleissa 14.4.2019 läpi pääsee mahdollisimman monta ehdokasta, jotka jakavat arvot työntekijöiden vapaasta järjestäytymisestä, mielipiteen vapaasta ilmaisusta ja yleissitovista työehtoista. Vapaiden valtakunta on puoluepoliittisesti sitoutumaton ja avoin kaikille ihmisille, yhdistyksille ja ammattiliitoille.

Kampanjaa on lähtenyt käynnistysvaiheessa tukemaan AKT, JHL, PAM, Sähköliitto ja Teollisuusliitto.

Kohta 9. keskeytettiin. Jatkettiin kokousta kohdasta 8. Hallituksen uuden jäsenen valinta.

8. Hallituksen uuden jäsenen valinta

Hallituksen jäsen Ruut Kosonen (valtakunnalliset/elokuvateatteriala) on pyytänyt ja saanut eron PAMin hallituksesta 19.9.2018 alkaen. Syynä on ollut alan vaihto. Kososen tilalle oli valittava uusi jäsen hallitukseen.

Jari Koskinen (Helsinki-Uusimaa) esitti Helsinki-Uusimaan alueryhmän puolesta hallituksen jäseneksi Suomen Kansallisteatterissa työskentelevää, ammattiosaston puheenjohtaja ja työ- ja talouselämävaliokunnan jäsen Tomi Raitiota.

Harri Hirvonen (Helsinki-Uusimaa) esitti hallituksen jäseneksi hiusalalla työskentelevää Katja Maunula-Sairasta (Helsinki-Uusimaa). Hirvosen mielestä tasa-arvon vuoksi hallituspaikka kuuluu naiselle. Hirvonen perusteli asian myös sillä, että edellisen hallituksesta eronneen naisen tilalle valittiin mies.

Katja Maunula-Sairanen piti esittelypuheenvuoron.

Kohta 8. keskeytettiin vaalivaliokunnan kokoontumisen ajaksi. Kokousta jatkettiin kohdasta 9.

Seuraavaksi kuultiin yhteiskuntasuhteiden vastaava Elena Gorshkowin esittelyliiton valmistautumisesta ja tavoitteista vuoden 2019 eduskuntavaaleissa.

Merkittiin kuulluksi katsaus PAMin valmistautumisesta eduskuntavaaleihin.

Puheenjohtajaksi vaihtui Berhan Ahmadi.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvöntö

10. 10. Valtuustoaloitteista päättäminen

Todettiin, että valtuustolle on saapunut viisi aloitetta, joihin hallitus on laatinut lausunnot.

Siirryttiin aloitteisiin.

Aloite 1: Lämpökuormituksen vähentäminen Marava-aloilla

Kaikkiin Marava-alan työehtosopimukseen on kirjattava lämpökuormituksesta johtuvat palkalliset tauot ja sanktiot niiden määräysten rikkomisesta. Lisäksi lainsäädäntöön on suositusten sijaan saatava, työnantajia pakottavia määräyksiä ja lakeja sekä sanktiot niiden määräysten ja lakien rikkomisesta.

Taustaa

Marava-alalla edes TESSin mukaisia taukoja ei ole aina mahdollista pitää. TES 7 § 4. Lepoajat, 5. Kahvitauko.

Koko kulunut kesä oli poikkeuksellisen kuuma ja helteinen. Ilman lämpötila muuttui erityisen tukalaksi ja hiostavaksi mm. korkean ilmankosteuden vuoksi. Etenkin ravintola-alalla, jo ennestäänkin kuormittavassa ja ympärivuotisessa kuumuudessa työskentelevät työntekijät, uupuivat ja ovat olleet ajoittain jaksamisensa ääri rajoilla. Ravintoloiden ja ruokaloiden keittiöissä lämpötila voi normaalioloissakin nousta yli 40 °C:n.

Perustelut

Kesä oli poikkeuksellisen kuuma. Marava-alan työntekijät voivat olla taukojen suhteen hyvinkin eriarvoisessa asemassa: työpaikasta, työnantajasta tai jopa esimiehestä riippuen. Työpaikan koosta ja rakenteesta riippuen työpaikalla ei välttämättä ole valittuna työsuojeluvaltuutettua, joka valvoisi näiden olemassa olevien suositusten noudattamista. Pelkillä suosituksilla eivät asiat korjaannu.

Globaalin ilmastonmuutoksen myötä on odotettavissa, että tästä poikkeuksesta tulee lähivuosina uusi normaali. Työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle haitallisen lämpökuormituksen minimoimiseksi on työehtosopimukseen ja lakeihin saatava välittömästi kirjattua työnantajia velvoittavia ja pakottavia määräyksiä sekä sanktioita.

Ilman näitä työnantajia pakottavia toimenpiteitä, liian monen alan työntekijän terveys-, ja turvallisuus saattaa pahimmassa tapauksessa vaarantua merkittävästi.

Jos työpaikan lämpötila ylittää +28 °C, on taukoja lisättävä. Suositellaan 10 - 15 min lisätaukoja / tunti.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

- Jos lämpötila on alle 33 °C, työtä tehdään 50 min ja tauko on 10 min.
- Jos lämpötila on yli 33 °C, työtä tehdään 45 min ja tauko on 15 min.

Päätösesitys: PAM ottaa tämän ravintolatyöntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle haitallisen lämpökuormituksen ja sen poistamisen yhdeksi tärkeimmistä prioriteeteistaan. PAM aloittaa välittömästi neuvottelut Mara ry:n kanssa työntekijöihin kohdistuvan haitallisen lämpökuormituksen vähentämiseksi, palkallisten taukojen aikaansaamiseksi sekä sanktioiden määrittämiseksi TESsin määräysten rikkomisesta.

Kaikille marava-alojen sopimuksilla oleville, keittiöissä työskenteleville työntekijöille, maksetaan erillinen kuumatyölisä: 20 prosentilla korotettu tuntipalkka, jokaiselta alkavalta kuumassa työskennellyltä tunnilta, kun työpaikan lämpötila ylittää +28 °C ja/tai ylimääräistä taukoa ei voida pitää.

PAMin on aktiivisesti vaikutettava lainsäätäjiin, näiden velvoittavien ja pakottavien lakien sekä sanktioiden aikaansaamiseksi. PAM ryhtyy välittömästi ajamaan näitä lainsäädännöllisiä uudistuksia asian tiimoilta.

Merja Lehto

*PAMin valtuuston jäsen, marava-alan työntekijöiden
sopimuslatoimikunnan jäsen*

Hallituksen lausunto:

Aloitteentekijä esittää, että lämpökuormitus tulee poistaa ja että työntekijälle tulisi maksaa korotettua palkkaa, mikäli hän työskentelee yli +28°C lämpötilassa.

PAMin hallituksen mukaan työehtosopimuksen mukaiset rahalliset korvaukset eivät ole ensisijainen tavoite, vaan työskentelyolosuhteet tulee saattaa tavoitettavalle tasolle. Jos työskentelyolosuhteita ei voida korjata, niin työntekijän tulee pystyä pitämään ylimääräisiä palkallisia taukoja.

Tavoiteltava keittiön lämpötila on 19-23 astetta ja vaihteluväli 18-28 astetta. Työsuojeluviranomaisten käyttämän ohjeistuksen mukaan lämpötilan ylittäessä 28 astetta on työntekijöiden altistumisaikaa kuumuudelle lyhennettävä. Ohjeistuksen mukaan pakkotahtisissa töissä annetaan 10 minuutin tauko tunnissa alle 33 asteen lämpötilassa ja 15 minuutin tauko yli 33 asteen lämpötilassa.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Viranomaisten ohjeistus perustuu tutkimuksiin kuumuuden vaikutuksista, mutta lämpötilan raja-arvoista tai kuumuuden vuoksi annettavista tauoista ei lainsäädännössä ole määräyksiä. PAM pyrkiikin omalta osaltaan aktiivisesti vaikuttamaan lainsäätäjiin, jotta lainsäädäntöön saadaan muutos. Oikeuskäytäntö vahvistaa tällä hetkellä suosituksia. Kun näitä taukoja pidetään esim. kuumuuden vuoksi, on niitä pidettävä työsuojelutoimenpiteinä, jotka sisältyvät työaikaan.

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevissa työehtosopimuksissa 33b§/34b§ (työhyvinvoinnin edistäminen) suositellaan, että työpaikalla yhteistoiminnassa laaditaan työhyvinvointiohjelma. Tätä työehtosopimuksen pykälää tulisikin hyödyntää, koska sen yhtenä alakohtana on fyysisen työympäristön ja ergonomian parantaminen. Tähän luontevasti sisältyvät myös haitallisten kuormitustekijöiden vähentäminen tai kokonaan poistaminen (esim. työpaikan lämpöolosuhteet). Näistä paikallisesti sopimalla päästään parhaaseen lopputulokseen.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen marava-alojen sopimusaloimikuntien sekä työsuojelu- ja tasa-arvovaliokunnan käsiteltäväksi.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa): Lehto totesi marava-alalla olevan enemmän sääntö kuin poikkeus, että taukoja ei ole mahdollisuus pitää tai niitä ei ehdi pitää henkilökunnan alimitoituksen takia. Moni työntekijä joutuu työskentelemään terveytensä kustannuksella. Vastuulliset työnantajat huolehtivat lämpökuormituksen helpottamisesta erilaisin ratkaisuin, mutta on paljon työpaikkoja, jossa asiaa ei huomioida millään tavalla. Jos luottamusmiestä ei ole, ei lisätauoista voida paikallisesti sopia. Aloite on tehty kaikkien työntekijöiden turvaksi ja oikeuksien takaamiseksi. Olisi erityisen tärkeä, että lämpökuormituksen vähentäminen ja ylimääräiset palkalliset tauot kirjataan selkeästi työehtosopimukseen ja lakeihin.

Puheenvuoronsa päätteeksi Lehto esitti Nälkämaan laulua mukailevan runon ja toi sen myötä ammattiosasto 716:n terveiset liiton puheenjohtaja Ann Selinille. ”Operaatio Rake my day: Marava-järjestelmä, jolla ei tule voittoa”. Selin sai haravan, kivireen ja hätäpillin muistoksi.

Päätös: *Valtuusto päätti siirtää aloitteen marava-alojen sopimusaloimikuntien sekä työsuojelu- ja tasa-arvovaliokunnan käsiteltäväksi.*

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Aloite 2: Lisätyön tarjoamisen kiertäminen vakitukselle henkilökunnalle käytettäessä ns. ilmaistyövoimaa= tet-harjoittelijat, muut työharjoittelijat joille ei makseta palkkaa

Rajoitettava maksimi harjoittelijamäärä paljonko voi olla samanaikaisesti harjoittelussa (eräessä työpaikassa 3 vakituista työntekijää vuorossa ja 6 harjoittelijaa).

Lisäksi kun työpaikoilla suuri määrä harjoittelijoita, työhönoipastus yms. jää useimmin tekemättä ja harjoittelijoilla teetetään mm. siivousta, hinnoittelua, hyllytystä. Kuitenkin kaupan alalla työtehtäviin kuuluu paljon muutakin ja jos harjoittelijat vain siivoavat ja hyllyttävät koko harjoitteluajan, ei varmasti kaupan ala/myyntiala kiinnosta.

PAM liikealan Vaasan seudun osasto ry 005 PAM Vasanejdens Handels rf 005

Hallituksen lausunto:

Palvelualat tarjoavat merkittävässä määrin erilaisia tutustumis- ja harjoittelujaksoja niin nuorille, opiskelijoille kuin TE-toimiston kautta tuleville työnhakijoille.

Työelämään tutustumis- ja harjoittelutapoja on monia ja tämä lisää epäselvyyttä työpaikoilla. Tästä syystä on yrityksissä selvennettävä entisestään eri tilanteissa työpaikoilla oppivien tai harjoittelijoiden suhdetta niin yritykseen kuin yrityksen varsinaisiin työntekijöihin.

Työelämään tutustuminen

eli TET on peruskoulun yläkouluun sisältyvä lyhyt työharjoittelu. TET on osa koulunkäyntiä, joten siitä ei makseta palkkaa eikä oppilas ole työsuhteessa TET-paikkaansa. TET voidaan järjestää 7. luokalta alkaen, jolloin nuori on lyhyimmillään yhden päivän ja 9. luokalla enimmillään kaksi viikkoa tutustumassa ohjatusti yritysten ja työyhteisöjen toimintaan.

TET on monelle nuorelle ensimmäinen kokemus työelämästä. Nuori pääsee näkemään, millaista on työelämä, millaista on olla työntekijä, millaista on toimia työyhteisössä. TET:n tavoitteena on koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen laajentaminen ja tehostaminen.

”Tutustu työelämään ja tienaa”-kesäharjoitteluohjelma PAM on solminut keskusjärjestöjen suositusten perusteella sopimukset kesäharjoitteluohjelmasta kaupan, apteekin, matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelujen sekä kiinteistöpalvelujen työnantajaliittojen kanssa.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

"Tutustu työelämään ja tienaa"-kesäharjoitteluohjelma on kahden viikon mittainen kesätyökokemus peruskoululaisille, kymppiluokkalaisille, lukiolaisille ja valmentavassa koulutuksessa oleville. Ohjelman tavoitteena on helpottaa koululaisten mahdollisuuksia päästä tutustumaan yrityksiin ja työelämään, työelämän pelisääntöihin ja työtehtäviin.

"Tutustu työelämään ja tienaa" -kesäharjoitteluohjelman suorittamisesta maksetaan kertakaikkinen palkka joka sisältää tutustumisjaksolta kertyneen lomakorvauksen sekä kaikki muut työehtosopimuksen mukaiset rahanarvoiset etuisuudet.

Vastuullinen yritys tarjoaa nuorelle monipuolisia työtehtäviä nuoren osaamistaso huomioiden. "Tutustu työelämään ja tienaa"- kesäharjoitteluohjelmalla ei ole tarkoitus korvata perinteistä kesätyötä.

Ammatillisen koulutuksen reformi

Ammatillinen koulutus on uudistettu osaamisperusteiseksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi on lisätty työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja. Ammatillista koulutusta on ollut välttämätöntä uudistaa, koska tulevaisuuden työelämässä tarvitaan uudenlaista osaamista ja ammattitaitoa.

Tämä tarkoittaa, että työpaikoilla kohdataan enenevässä määrin erilaisia työssä oppijoita kun harjoittelujaksojen määrää ja pituutta on lisätty huomattavasti.

Tämän lisäksi TE-palvelut tarjoavat myös vaikeassa työllistämistilanteessa oleville työnhakijoille tukea. Työnantajat saavat taloudellista tukea siitä, että he tarjoavat yritystään tähän.

Miten nämä järjestelmät mahdollisesti uhkaavat palvelualojen työntekijöitä?

- *Palkkatuki on ns. harkinnanvarainen tukimuoto työnhakijalle. Palkkatuesta on erikseen todettu, että se ei saa heikentää muiden työntekijöiden asemaa saman työnantajan palveluksessa.*
- *Työkokeilu ja rekrytointikokeilu eivät ole työsuhteita, vaan kokeilija saa työttömyyskorvausta kokeilun keston ajalta. Kokeilut eivät saa työsopimuslain vastaisesti heikentää työnantajan takaisinottovelvollisuutta koskien tuotannollisista ja taloudellisista syistä irtisanottuja tai lomautettuja työntekijöitä tai osa-aikaisten työntekijöiden asemaa koskien työnantajan velvoitetta tarjota lisätyötä osa-aikaisille työntekijöille.*
- *Jos kehitysvammaisten avotyötoiminta ei johda pysyvään palkkatyösuhteeseen ja sitä käytetään korvaamaan*

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

palkkatyösuhteessa olevien työtehtäviä, voi se heikentää työsuhteessa olevien asemaa mm. vähentäen työsuhteessa olevien palvelualojen työntekijöiden työtunteja. Avotyötoiminta ei välttämättä kuitenkaan uhkaa palvelualojen työntekijöiden asemaa työssä, koska avotyötoiminta keskittyy oleellisesti julkiselle sektorille.

Työ- ja elinkeinoviraston valvontaresurssien puuttumisen vuoksi työpaikoilla pitäisi aktiivisesti seurata palkkatyösuhteessa olevien aseman muutoksia. Jos osa-aikaisten työtunnit vähenevät esimerkiksi palkkatuen tai työkokeilun käytön seurauksena, tästä tulisi välittää tietoa päätöksiä tekeville viranomaisille. Tässä seurannassa luottamusmiehet ovat avainasemassa.

Oppisopimuskoulutus on perinteisesti ollut suhteellisen turvallinen koulutusmuoto. Taustalla olevan työsuhteen ansiosta opiskelijan asema on suhteellisen hyvä.

Ikävä kyllä hallitus on käyttänyt oppisopimuskoulutusta vipuvartena työntekijöiden työsuhdeturvan heikentämiseen. Hallituksen muutokset mahdollistavat oppisopimusopiskelijoiden palkkaamisen lisätyövelvoitteesta tai takaisinottovelvollisuudesta huolimatta. Tämä ei toki automaattisesti johda systemaattiseen oppisopimusjärjestelmän väärinkäyttöön. Oppisopimusopiskelijan ottaminen on edelleen työnantajalle melko suuri panostus, johon tuskin lähdetään kovin kevyeltä pohjalta.

Koulutusopimuksen suurimmat riskit piilevät opiskelijoiden volyymissä. Miten valvoa tilannetta, jossa työpaikoilla on opiskelijoita enemmän ja pidempiä aikoja kuin ennen? Kommunikoinnin koulutuksen järjestäjän, työpaikan ja oppijan välillä pitää olla saumatonta ja ongelmiin pitää pystyä tarttumaan välittömästi. Koska oppilaitosten resurssit on kurjistettu minimiin, kaatuu ikävä kyllä vastuu usein luottamusmiehen niskaan. Liiton tulisikin kyetä tukemaan luottamusmiehiä uudessa tilanteessa. Tämä on jotain, mihin mm. Ammattitaitoa yhdessä –hankkeessa tähdätään.

Koulutusopimusten käytännön vaikutuksista työpaikkatasolla saamme lisää tietoa, kun lainsäädäntö on ollut voimassa hieman kauemmin, esimerkiksi vuoden 2019 keväällä.

On tärkeää, että niin ammattiin opiskelevat kuin erilaisilla tuilla olevat työmarkkinoiden ulkopuolella olevat henkilöt otetaan hyvin vastaan työpaikoilla ja että he saavat monipuolisen ja turvallisen mahdollisuuden tulla harjoittelemaan.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Työpaikoilla tulisi mm. sopia siitä, montako harjoittelijaa pystytään ottamaan vastaan ilman, että esimerkiksi palvelutaso laskee, miten perehdyttäminen ja opastaminen hoidetaan, kuinka valvotaan, etteivät osa-aikaiset työntekijät jää vaille lisätyötä tai ettei näillä toimilla korvata vakituista henkilökuntaa.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimusaloimikuntien käsiteltäväksi.

Sari Pihlajaniemi (Lounais-Suomi): Pihlajaniemi esitti kiitokset aloitteen tekijöille ja hallituksen hyvälle vastaukselle. Asia on tärkeä sen ajankohtaisuuden vuoksi. Harjoittelijoita on paljon työpaikoilla eikä heidän perehdytykseen varata aikaa. Ilmaisen työvoiman käyttö on räjähtänyt käsiin. Lisätyön tarjoamiseen ja harjoittelijoiden käyttöön tarvitaan pelisäännöt.

Päätös: *Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimusaloimikuntien käsiteltäväksi.*

Aloite 3: Itsepalvelukassat

Itsepalvelukassojen käytössä työvuorojen pituus TES:lla rajoitettava max. 4 tuntiin.

Nyt koko 8 tunnin työvuoro voi olla itsepalvelukassalla seisomista, koko työvuoro rajatulla alueella, koska tuolien käyttö kielletty joissain kaupparyhmissä.

PAM liikealan Vaasan seudun osasto ry 005 PAM Vasanejdens Handels rf 005

Hallituksen lausunto:

Istuinten kieltäminen tietyillä kaupan alan työpaikoilla ei ole rajoittunut vain itsepalvelukassalla työskentelyyn. Tiedossa on, että samoilla työpaikoilla on evätty istuimia muissakin työtehtävissä.

Työturvallisuuslain (738/2002, 8§) mukaan työnantajan velvollisuus on huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä huomioiden työn, työolosuhteiden ja muun työympäristö lisäksi myös työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työ on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava siten, että mahdollisuuksien mukaan estetään vaara- ja haittatekijöiden syntyminen ja ellei vaara- ja haittatekijöitä ole mahdollista poistaa, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän haitallisilla.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Istuinten osalta lakia on tarkennettu valtioneuvoston asetuksella työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista (577/2003), jonka 3 § mukaan työpaikalla tulee olla työntekijöiden käytettävissä tarkoituksenmukaisia istuimia, milloin työtä haitatta voidaan tehdä istuen, sekä muutoin käytettäväksi lepoa varten, milloin siihen on tilaisuus.

Työturvallisuuslaissa vaaditaan lisäksi työnantajaa käyttämään pätevää asiantuntemusta työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin (10§). Työasentojen terveydellisen merkityksen asiantuntija on luonnollisesti työterveyshuollon ammattilainen.

Hiljattain on nostettu esille jatkuvan istumatyön vaarat. Utisoinnista on unohtunut myös edelleen pätevät, ja uudistetutkin tutkimustiedot staattisen seisomatyön vaaroista. Optimaalista lienee edelleen se, että työasennot vaihtelevat mahdollisimman paljon.

Työssä käytettävien istuinten tarpeen arvioinnin tuleekin aina perustua työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseen huomioiden yleistasolla ennaltaehkäiseviä valintoja sekä reagoivasti yksittäisten työntekijöiden yksilöllisiä tarpeita. Näin kertakaikkinen istuinten kieltäminen ei mahdollista kaikille työntekijöille optimaalisia olosuhteita eikä tue ennaltaehkäisevää lähestymistapaa. Työnantaja ei voi asettaa ulkonäöllisiä tai imagollisia seikkoja työsuojelutarpeiden edelle. Koko työvuoron lähes paikallaan seisottaminen ilman työstä johtuvaa todellista tarvetta ei toteuta työnantajan huolehtimisvelvoitetta. Tätä ei kohtuullistaisi edes työvuoron rajoittaminen neljään tuntiin.

Laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (ValvL 44/2006) 26§ 1 mom. mukaan yhteistoiminnassa käsiteltäviin asioihin kuuluvat työntekijän turvallisuuteen ja terveyteen välittömästi vaikuttavat asiat ja niitä koskevat muutokset. Istuinten käyttö tai niiden kieltäminen on kiistatta tämän pykälän tarkoittama työntekijöiden terveyteen vaikuttava asia. Työnantaja on tästä huolimatta kyseessä olevassa tapauksessa tehnyt päätöksen yksipuolisesti, ilman yhteistoimintakäsittelyä.

Asiassa tulisi ensi sijassa vaatia lain edellyttämä käsittely yhteistoiminnassa, työsuojelutoimikunnassa. Käsittelyyn olisi vaadittava pätevän asiantuntijan, työterveyshuollon fysioterapeutin läsnäoloa. Ellei asia ratkea tällä käsittelyllä, tulisi olla yhteydessä aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle ja pyytää asian valvontaa työsuojelutarkastuksella.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikunnan sekä työsuojelu- ja tasa-arvovaliokunnan käsiteltäväksi.

Päätös:

Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikunnan sekä työsuojelu- ja tasa-arvovaliokunnan käsiteltäväksi.

Aloite 4: Pamilaisten moniosajien kaksoisjäsenyys

Pamilaisten ammattien kirjo on moninaista. Eräs ala muiden joukossa, jossa paikallisesti työpaikkakohtaisestikin voi työskennellä hyvin moniammatillinen joukko, on kulttuuriala ja erityisesti teatteri.

Nykyisen verkostoitumisen ja osallistavan aikakauden pirtaan sopii hyvin huonosti se, että Palvelualojen ammattiliiton jäsenyyteen liittyvä säännöstö estää aktiivisen osallistumisen kahden eri ammattiosaston toimintaan. Näin tapahtuu esimerkiksi silloin, kun henkilö haluaa säilyttää kontaktin sekä erikoisammattiosaamiseensa liittyvään ammattiosastoon (esim. kampaajat-kauneudenhoitoala) että työpaikkakohtaiseen yhteiseen ammattiosastoon, joka mm. neuvottelee monialaista paikallista tes-sopimusta teatteritalon sisällä.

Ainakin kulttuurialalla monipuolisen aktiivisuuden rajoitteet tämän jäsenyysproblematiikan kautta syövät potentiaalia ja se on mielestämme turhaa.

Aikana, jolloin ihmisten kouluttautuminen voi olla monipuolista ja elannon hankkiminen samoin eri paikoista, pitäisi kaikin keinoin luoda systeemejä, joilla mahdollistetaan ihmisten aktiivinen osallistuminen kahdessakin eri ammattiosastossa täysin valtuuksin.

Monitahoinen vaikuttaminen ja osallisuus on tuttua elinkeinoelämässä eri yhtiöiden ja organisaatioiden hallituksissa ja muissa luottamustoimissa. Miksi työntekijöiden tilanne vaikuttamisen ja osallisuuden osalta pitäisi olla yhtään heikompi? Onhan kuitenkin kyse ammattiosastotasoisesta kentästä, joka on juureva osa yhteistä edunvalvontaamme!

Esitämme siis, että valtuusto myötävaikuttaisi siihen, että kaksoisjäsenyys kahteen eri pamilaiseen ammattiosastoon ja sopimuslatoimikuntaan voisi toteutua yhdellä liiton jäsenmaksulla sopivin sääntö- sekä mahd. jäsenmaksukompensaatioin.

Kansallisteatterin tekniikan ammattiosasto 642 ry

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Hallituksen lausunto:

Liiton hallitus nimesi keväällä 2017 sääntötyöryhmän, joka valmisti liiton sääntöjen ja ammattiosastojen mallisääntöjen muutoksia. Muun muassa ammattiosastoilta pyydetyissä muutosesityksissä oli mukana aloitteen mukainen esitys osastojen kaksoisjäsenyydestä.

Sääntötyöryhmä piti esitystä ja sen perusteluita kannatettavana. Se katsoi aloitteessa kuvatuin tavoin, että jäsenten moniammatillisuus tulee tulevaisuudessa lisääntymään. Siksi useammassa ammatissa työskenteleville olisi perusteltua luoda mahdollisuus osallistua eri ammatteja edustavien osastojen toimintaan ja olla näin vaikuttamassa omien ammattiensa edunvalvontaan. Lisäksi esimerkiksi valtakunnallisten ammattiosastojen jäsenillä tulisi olla mahdollisuus osallistua oman asuin- tai työskentelypaikkakuntansa osastojen toimintaan ja lisätä näin mahdollisuuksia verkostoitua muiden pamilaisten kanssa.

Sääntötyöryhmä selvitti mahdollisuutta kuulua kahteen tai useampaan eri ammattiosastoon aloitteessa mainituin täysin valtuuksin. Muun muassa vaalikelpoisuuteen ja äänioikeuteen liittyvistä päällekkäisyyksistä johtuen sääntötyöryhmä kuitenkin katsoi, ettei kuulumista kahteen tai useampaan osastoon täysin valtuuksin voida toteuttaa yhdistyslain edellyttämällä tavalla tai että se ainakin edellyttäisi merkittäviä muutoksia liiton koko vaalijärjestelmään. Lisäksi kahden tai useamman osaston jäsenyys edellyttäisi merkittäviä muutoksia jäsenmaksupalautteen kanavoimista koskeviin määräyksiin ja sen myötä liiton ylläpitämään jäsentietojärjestelmään.

Edellä mainituista syistä johtuen liiton hallitus päätti sääntötyöryhmän valmistelun pohjalta esittää valtuustolle, että ammattiosastojen mallisääntöihin lisätään ns. kannatusjäsenyyttä koskevat määräykset. Kannatusjäsenyyden myötä PAMin jäsenelle tulisi mahdollisuus osallistua varsinaisen osastonsa lisäksi myös muiden osastojen toimintaan. Valtuuston kevätkokouksessaan hyväksymissä mallisäännöissä jokainen ammattiosasto voi halutessaan päättää hyväksyä toisen pamilaisen osaston jäsenet kannatusjäsenikseen. Vastaanottavan osaston tulee lisäksi päättää mm. kannatusjäsenmaksun suuruudesta ja kannatusjäsenen jäseneduista. Vaalikelpoisuus ja äänioikeus jäsenellä on kuitenkin ainoastaan varsinaisessa osastossaan.

Todettakoon, että ammattiosastojen yhdistymisten myötä usealla paikkakunnalla toimii jo nyt osastoja, joihin kuuluu jäseniä kaikilta tai useilta PAMin sopimusaloilta.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Päätösesitys:

Valtuusto päättää merkitä aloitteen tiedoksi.

Päätös: *Valtuusto päätti merkitä aloitteen tiedoksi.*

Aloite 5: Luottamusmies sopimus 4§ luottamusmiehelle annettavat tiedot

Luottamusmies tehtäviin kuuluu jäsenhankinta, edunvalvonta, valvoa työrauhaa, edesauttaa työnantajan ja työntekijän välistä yhteistyötä sekä paikallisten sopimuksien tekeminen.

Kuukauden kuluessa työsuhteiden alkamisesta:

- uusien työntekijöiden suku- ja etunimet sekä palvelukseen tuloaika lisäys: sekä työskentelypaikka ja työsuhteen laatu (määräaikainen/toistaiseksi voimassa oleva)

PAM - liikealan Pohjois-Karjalan osasto 022 ry

Hallituksen lausunto:

Luottamusmiehen tehtävä on mm. toimia työntekijöiden edunvalvojana, työnantajan ja työntekijöiden välisten neuvottelu- ja yhteistoimintasuhteiden ylläpitäjänä ja edistäjänä.

Luottamusmiessopimuksen mukaan luottamusmiehen tulee saada uusien työntekijöiden suku- ja etunimet sekä työhöntuloajat tiedoksi kuukauden sisällä työsuhteiden alkamisesta.

Yritykset, joissa on suuri henkilöstömäärä, jotka toimivat maantieteellisesti laajalla alueella tai joilla on monia toimipaikkoja, luovat valtavat haasteet luottamusmiehelle, koska hänellä ei välttämättä ole tietoa siitä mihin uusi työntekijä tulee työskentelemään.

Selvitysten mukaan liiton jäsenyyttä voitaisiin tarjota huomattavasti aktiivisemmin niin uusille kuin jo pidempään työsuhteessa oleville työntekijöille. Jos luottamusmiehellä olisi tiedossa missä työntekijä työskentelee, se edistäisi yhteyden ottamista, jäsenyyden tarjoamista sekä liiton roolin vahvistamista työpaikalla.

Työnantajan ja luottamusmiehen tulee kaupan luottamusmiessopimuksen mukaan vuosittain käsitellä mm.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

yrityksen koko henkilöstön rakennetta, määrää ja arviota siitä. Käymällä keskustelua, saamalla tiedon rakenteesta sekä olemalla aktiivinen kehittäjä luottamusmies voi myös valvoa, että työsuhteiden laatu, niin toistaiseksi voimassa olevat ja määräaikaiset kuin kokoaikaiset ja osa-aikaiset työsuhteet vastaavat arvioita ja tarkoituksenmukaisuutta.

Työnantajat ovat uuden tietosuoja-asetuksen myötä väittäneet, etteivät enää voi luovuttaa työntekijöiden tietoja. Tietosuoja-asetus ei kuitenkaan ole muuttanut liittojen välistä tulkintaa siitä mitä tietoja voidaan luovuttaa luottamusmiehelle.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Todettiin, että aloitteet lähetetään eteenpäin valmisteluun valtuuston päätösten mukaisesti.

Vaalivaliokunnan kokoonnuttua kokousta jatkettiin kohdasta 8. Hallituksen uuden jäsenen valinta.

Valiokunnan puheenjohtaja **Ari Isosalo (Häme-Pirkanmaa)** totesi, että valiokunnan yksimielinen esitys hallituksen jäseneksi on Tomi Raitio. Vaalivaliokunta piti tärkeänä poliittisen jaon säilymistä.

Harri Hirvonen (Helsinki-Uusimaa) esitti edelleen Katja Maunula-Sairasta hallituksen jäseneksi.

Todettiin, että hallituksen jäseneksi on esitetty kahta ehdokasta, joten valtuusto siirtyi äänestämään. Äänivaltaisia oli 53.

Vaalivaliokunta siirtyi laskemaan äänet.

Vaalivaliokunnan puheenjohtaja Soile Salminen totesi vaalin tuloksen:

Ääniä annettiin yhteensä 53.

Katja Maunula-Sairanen	20 ääntä
Tomi Raitio	33 ääntä.

Todettiin, että Tomi Raitio on valittu PAMin hallitukseen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Kokous keskeytettiin klo 16.55.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Keskiviikko 22.11.2018

Kokousta jatkettiin 21.11. klo 9.00. Aluksi valtuusto onnitteli yleisvarajäsen Ville Fabritiusta 50-vuotis merkkipäivän johdosta. Kokous jatkui esityslistan kohdasta 11, puheenjohtajana Sirpa Laakso.

11. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2019

Hallitus esitti valtuustolle, että jäsenmaksu vuonna 2019 on 0,95 % jäsenen veronalaisesta tulosta, mikäli työttömyyskassan jäsenmaksu vuodelle 2019 on 0,55 %. Kokonaisjäsenmaksu on 1,5 %.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa): Lehto oli huolissaan pienenevästä jäsenmäärästä ja pohti, miten liitosta saataisiin houkuttelevampi ja mitä jäsen saa Yleisen työttömyyskassan jäsenmaksuun verrattuna suhteellisen korkeaa liiton jäsenmaksua vastaan. Lehdon mukaan liiton tulisi keskittyä voimakkaammin toiminnan ydinasioihin eli jäsenten edunvalvontaan. Samalla liiton pitää uudistua ja tarjota ”tuotetta” eli jäsenyyttä, joka olisi entistä houkuttelevampi ja joka hyödyttäisi enemmän jäsenistöä. Lisäksi Lehto pohti, voitaisiinko prosenttiperusteisesta jäsenmaksusta luopua ja PAMin jäsenmaksu olla tulevaisuudessa kaikille kiinteä tasaussumma koko vuodelta. Lehto vaati rakentavan keskustelun aloittamista asiasta.

Minna Ropponen-Korhonen (Itä-Suomi): Ropponen-Korhonen pohti jäsenmaksun kilpailukykyä ja jäsenetuja. Hän totesi, että jokainen arvottaa vastineet jäsenmaksulle yksilöllisesti, mutta toivoi liitolta esimerkkejä, miten liitto on auttanut jäseniä konkreettisesti. Esimerkkejä voisi käyttää jäsenhankinnassa. Ropponen-Korhonen totesi, että jäsenmaksun suuruutta ja muotoa on pohdittava.

Mira-Veera Auer (Helsinki-Uusimaa): Auerin mielestä työttömyysturvalla ei kannata myydä liiton jäsenyyttä. Edunvalvonta on liiton tärkein tuote. Ihmisille on tehtävä selväksi liiton ja YTK:n ero. Liiton jäsenpalveluihin on panostettava entistä enemmän ja jäsenten yhteydenottoihin on vastattava 1-2 päivän kuluessa. Jäsenen on saatava apua heti kun on hätä. Auer vaati lisäksi myös globaalia ja Euroopan tason edunvalvontaa.

Katja Maunula-Sairanen (Helsinki-Uusimaa): Maunula-Sairanen muistutti, että kiinteä jäsenmaksu on epätasa-arvoinen, koska se on saman suuruinen kaikille. Jäsenmaksun suuruus pitää olla sellainen, että siihen on kaikilla mahdollisuus.

Talousjohtaja Jukka Mattila kommentoi Lehdolle, että jäsenmaksun muotoa on mietitty liitossa syksyn aikana. On tehty neljä erilaista mallia jäsenmaksun rakenteesta ja vertailtu niiden eroja. Myös jäsenmaksun vastineita on mietitty ja tällä hetkellä liitossa työstetään sähköisten palveluiden parantamista. Ensi vuoden strategiatyötä tehdessä on huomioitava laskeva jäsenmäärä, mahdollinen jäsenmaksurakenteen muutos ja vastineet jäsenmaksulle.

Päätettiin jäsenmaksun suuruudesta hallituksen esityksen mukaisesti.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

12. Osastopalautteen suuruus vuodelle 2019

Hallitus esitti valtuustolle, että osastopalautteen suuruus vuonna 2019 on 11 % liiton jäsenmaksuosuudesta. Tästä perusosan suuruus on 6 % ja kannusteosan suuruus 5 %.

Päätettiin osastopalautteen suuruudesta hallituksen esitysten mukaisesti.

13. Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2019

Hallitus esitti valtuustolle, että osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosaan oikeuttavat toimet vuoden 2019 aikana ovat:

- Uuden jäsenen vastaanottaminen jollain konkreettisella, henkilökohtaisella tavalla (kirje, puhelu, tapaaminen jne.)
- Vähintään yksi tilaisuus osaston jäsenille
- Vähintään yksi tilaisuus osaston jäsenille, jotka toimivat luottamusmiehinä/työsuojeluvaltuutettuina
- Yhteydenotto uuteen luottamusmieheen/ työsuojeluvaltuutettuun kun tieto valinnasta on osastolle tullut.

Päätettiin jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteista esityksen mukaisesti.

14. Tilintarkastajien palkkioiden perusteet

Hallitus esitti valtuustolle, että tilintarkastajille maksetaan palkkiot laskun mukaan.

Päätettiin palkkioiden perusteista esityksen mukaisesti.

17. Vuoden 2019 talousarvio

Kuultiin aluksi kassanjohtaja **Ilkka Nissilän** esittely työttömyyskassan tilanteesta.

Päivärahan saajia on vuoden 2018 aikana keskimäärin ollut 15 000/kk. Sovittelun päivärahan saajien määrä on nousussa ja tällä hetkellä edunsaajia on lähes 6000/kk, joka on lähes 40 % kaikista päivärahan saajista.

Työttömyysaste on laskenut ja Nissilän mukaan pahimmat vuodet ovat jo takana. Palvelualojen työttömyyskassan jäsenistä 9,5 % on päivärahan saajia. Sovittelun päivärahan saajien määrä on kuitenkin merkittävä ja Nissilä oli huolissaan sovitellun päivärahan saajien määrän kasvusta.

Vuoden 2018 osalta kassan ylijäämä tulee olemaan noin 5,5 miljoonaa euroa. Lain edellyttämä tasoitusrahastoaste tulee olla 100 %. Tänä vuonna kassan tasoitusrahastoaste tulee olemaan 200 %.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Työttömyyskassan taloudellisen tilanteen kohentumisen sekä jäsenten työttömyystilanteen helpottumisen johdosta kassan jäsenmaksu putoaa 15 % (0,1 prosenttiyksikköä) vuonna 2019. Jäsenmaksun suuruus tulee olemaan 0,55 %. Talousarvioennuste vuodelle 2019 on 5,5 miljoonaa euroa ylijäämää ja tasoitusrahastoaste 201 %.

Seuraavaksi kuultiin talousjohtaja **Jukka Mattilan** alustus vuoden 2019 talousarviosta.

Aluksi Mattila kertoi Kojamon viime kesäkuisesta listautumisesta ja sen taloudellisista vaikutuksista liitolle. Osakeannin yhteydessä osakkeiden houkuttelevuuden lisäämiseksi yhdellä osakkeella sai kolme osaketta. PAMin osakkeiden määrä kasvoi siis 554 180 osakkeesta 17 179 580 osakkeeseen. Liitto myi 22 % (3 777 617 kpl) omistamistaan yhtiön osakkeista ja saatu kauppasumma oli yhteensä 31 499 659,36 euroa. Osakkeita jäi 13 401 963 kpl omistuksen yhtiöstä ollen 5,40 %. PAM on tällä hetkellä 8. suurin omistaja Kojamossa.

Osakkeen hankintahinta oli 8,50 euroa/osake. Lokakuun lopussa 2018 markkinahinta oli 9,10 euroa/osake, joten arvon nousu on ollut liiton osakemäärällä merkittävä ja liiton raportoitu sijoitusomaisuus oli (31.10.2018) 271 626 311,31 euroa. Yhtiön paino liiton sijoitussalkussa kasvoi merkittävästi ja nosti kokonaisosakepainon noin 60 prosenttiin koko salkun arvosta. Näin ollen esitetyn sijoituspolitiikan mukaisesti Kojamo Oyj:n osakepainoa liiton sijoitussalkussa tullaan keventämään tulevien vuosien aikana, markkinatilanne huomioiden. Osakeriskin kasvun myötä liiton hallitus hyväksyi uuden sijoituspolitiikan ja –rakenteen kokouksessaan 23.10.2018.

Vuoden 2018 sijoitustoiminnan tuotto oli marraskuun alussa 5,37 % Kojamon osakkeiden ansioita.

Vuosi 2019 tulee olemaan vaikea. Vaikka liiton jäsenmaksuosuus nousee yhden prosenttiyksikön (0,95 %), on maksavien jäsenten määrä laskusuunnassa ja jäsenten kokonaispalkkakertymän arvioidaan hieman laskevan. Ensi vuodelle on isoja kertaluonteisia kuluja mm. liittokokousvaalit, liittokokous, eduskuntavaalit ja meneillään oleva jäsenhankintaprojekti.

Liiton hallituksen tekemän päätöksen mukaisesti tavoitteena on, että henkilöstökulut saavat olla enintään 45 % jäsenmaksutulosta. Oletetulla jäsenmaksutulokertymällä henkilöstökulut tulevat ylittämään selvästi tavoitteeksi asetetun ylärajan (budjettiarvio noin 52 %).

Sijoitusympäristö on vaikea ja tuottojen saaminen vaatii enemmän riskinottoa.

Kulujäämä tulee olemaan noin 4,7 miljoonaa euroa, joka joudutaan kattamaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Tuloksen arvioidaan olevan 1,08 miljoonaa euroa.

Päätettiin talousarviosta vuodelle 2019.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

15. Vuoden 2019 toimintasuunnitelma

Kuultiin toiminnanjohtaja Jyrki Konolan alustus vuoden 2019 toimintasuunnitelmasta ja avattiin aiheesta keskustelu.

Hyväksyttiin toimintasuunnitelma vuodelle 2019.

16. Lähetekeskustelu tavoiteohjelmasta

Kuultiin toiminnanjohtaja **Jyrki Konolan** esittely liiton tavoiteohjelman työstämisestä ja tavoiteohjelmaluonnoksesta.

Tavoiteohjelma on työkalu, jonka avulla liittokokous päättää liiton suunnan seuraaville neljälle vuodelle. Ohjelma määrittää päämäärät ja tavoitteet, jotka toimivat pohjana strategialle ja siten myös tulevan valtuuston ja hallituksen työlle. Strategia on tarkempi tiekartta siitä, miten tavoiteohjelmassa määritellyt päämäärät voidaan saavuttaa.

Tavoiteohjelmatyön tekeminen alkoi keväällä 2018 toimintaympäristöanalyysillä, jossa määriteltiin millaisessa maailmassa olemme nyt, millainen ay-liike on, ilmiöt, uhat, mahdollisuudet ja millainen lähitulevaisuus tulisi olemaan. Toimintaympäristöanalyysin jälkeen alettiin valmistelemaan tavoiteohjelma-asiakirjaa ja prosessiin on osallistutettu liiton henkilökunta, hallitus, valtuusto ja ensi vuoden alussa ammattiosastot otetaan mukaan kommentoimaan asiakirjaa liittokokousvaalien ehdokasasettelukokouksien yhteydessä. Ammattiosastojen kommenttien jälkeen hallitus päättää keväällä 2019 tavoiteohjelmaluonnoksesta, joka lähetetään liittokokoukselle päätettäväksi.

Tutkimuspäällikkö **Antti Veirto** kertoi tavoiteohjelmaluonnoksen sisällöistä ja taustoitti tavoiteohjelmaan nostettuja PAMin painopisteitä, joita ovat inhimillinen yhteiskunta, parasta palvelua ihmiseltä, uusiutuva sopimusjärjestelmä, sosiaalinen vastuu yritysten menetystekijänä, sivistyspohjan ja jatkuvan oppimisen kehittäminen sekä moninaiset jäsenet ja kehittyvä edunvalvonta -järjestö.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa): Lehto kritisoi sitä, että valtuustolle toimitettiin asiaa koskeva materiaali vasta kokousta edeltävänä iltana, eikä valtuutetuille jäänyt riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Seuraavaksi toiminnanjohtaja **Jyrki Konola** kertoi kesäkuussa 2019 Helsingissä järjestettävän liittokokouksen valmisteluista. Järjestöpäällikkö **Heidi Lehikoinen** kertoi tilannekatsauksen liittovaaleista, aikataulusta ja tämän hetkisestä ehdokasmäärästä.

Merkittiin tiedoksi lähetekeskustelu tavoiteohjelmasta.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

18. Kokouksen päätöslausuma

Kuultiin päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Tapio Ojasa**n esittely valiokunnan esityksestä kokouksen päätöslausumaksi.

Anne Nyman (Häme-Pirkanmaa): Nyman kummasteli päätöslausuman viimeisen kappaleen lausejärjestyksestä johtuvaa tulkintaepäselvyyttä.

Päätöslausumavaliokunnan sihteeri **Elena Gorschkow** totesi saman virheen ja esitti päätöslausumavaliokunnan puolesta, että viimeisen kappaleen kahden lauseen järjestystä muutetaan.

Hyväksyttiin päätöslausuma. Todettiin, että päätöslausuma liitetään pöytäkirjan liitteeksi.

19. Kokouksen päättäminen

Valtuuston puheenjohtajat esittivät kiitokset kuluneesta valtuustokaudesta ja hyvästä yhteistyöstä.

Ann Selin kukitti valtuuston puheenjohtajat kiitosten kera.

Valtuuston 1. varapuheenjohtaja **Berhan Ahmadi** päätti valtuuston kauden viimeisen sääntömääräisen kokouksen muistuttaen, että ay-liike on hyvinvointivaltion kulmakivi. Ay-liikkeen tekemällä työllä on saavutettu tasa-arvoisempi ja solidaarisempi yhteiskunta. Työ jatkuu entistä kovempaa, kun taistelemme maan hallituksen toimia vastaan ja puolustamme heikompia. Meidän tulee edelleen vaatia mahdollisuuksien mukaan toimia maailmaa muuttavana voimana, sillä vain siten voimme saavuttaa päämäärämme. Ilman sitä hyvinvointivaltio lakkaa olemasta. Ahmadi kiitti valtuuston jäseniä kuluneesta valtuustokaudesta.

Päätettiin kokous klo 11.15.

VAKUUDEKSI

Sirpa Laakso
puheenjohtaja

Berhan Ahmadi
1. varapuheenjohtaja

Sauli Isokoski
2. varapuheenjohtaja

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Jyrki Konola
sihteeri

Anu Valve
sihteeri

Merja Lehto
pöytäkirjan tarkastaja

Päivi Pulli
pöytäkirjan tarkastaja

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Osallistujaluettelo**Valtuuston puheenjohtajat**

Laakso	Sirpa	puheenjohtaja
Ahmadi	Berhan	1. varapuheenjohtaja
Isokoski	Sauli	2. varapuheenjohtaja

07 Pohjanmaa

1 Pulli	Päivi	varsinainen jäsen
2 Saukko	Päivikki	varsinainen jäsen

08 Oulu

3 Hoffren	Päivi	varsinainen jäsen
4 Kanninen	Pentti	varsinainen jäsen
5 Kurtti	Heidi	varsinainen jäsen
6 Paaso	Atte	varsinainen jäsen

09 Lappi

7 Korhonen	Panu	varsinainen jäsen
8 Paksuniemi	Jari	varsinainen jäsen

10 Ahvenanmaa

9 Henriksson	Christina	varsinainen jäsen
--------------	-----------	-------------------

11 Valtakunnalliset

10 Fagerström	Ulla	varsinainen jäsen
11 Kusmin	Johanna	varsinainen jäsen
12 Lindgren	Toni	varsinainen jäsen

01 Helsinki-Uusimaa

13 Auer	Mira-Veera	varsinainen jäsen
14 Hirvonen	Harri	varsinainen jäsen
15 Hallikas	Marko	henk. koht. varajäsen (A. Kivirinta)
16 Koskinen	Jari	varsinainen jäsen
17 Krogell	Marcus	henk. koht. varajäsen (N. Kuuvalo)
18 Laakkonen	Heikki	varsinainen jäsen
19 Lehto	Merja	varsinainen jäsen
20 Leskelä	Petri	varsinainen jäsen
21 Maunula-Sairanen	Katja	varsinainen jäsen
22 Hekkala	Rauno	yleisvarajäsen (K. Mechelin)
23 Ojanen	Tapio	varsinainen jäsen
24 Kuusniemi	Pia	henk. koht. varajäsen (N. Ruutinen)
25 Kilpeläinen	Päivi	henk. koht. varajäsen (K. Saari)
26 Utriainen	Simo	varsinainen jäsen

02 Lounais-Suomi

27 Laaksonen	Jyrki	varsinainen jäsen
--------------	-------	-------------------

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

28	Fabritius	Ville	yleisvarajäsen (K. Lahtinen)
29	Marku-Virtanen	Katri	varsinainen jäsen
30	Pihlajaniemi	Sari	varsinainen jäsen
31	Hietanen	Maarit	henk. koht. varajäsen (K. Saarinen)
32	Plit	Tomi	henk. koht. varajäsen (S. Snellman)

03 Häme-Pirkanmaa

33	Kuusisto	Tiina	varsinainen jäsen
34	Nyman	Anne	varsinainen jäsen
35	Isosalo	Ari	henk. koht. varajäsen (K. Peltovirta)
36	Salminen	Soile	varsinainen jäsen
37	Viljanen	Iida	varsinainen jäsen
38	Vuorinen-Vilen	Päivi	varsinainen jäsen

04 Keski-Suomi

39	Kainulainen	Taina	varsinainen jäsen
40	Kaulio	Ilpo	henk. koht. varajäsen (S.Uus-Leponiemi)

05 Kaakkois-Suomi

41	Ahola	Kaisu	henk. koht. varajäsen (P. Kinnunen)
42	Vatka	Jonne	yleisvarajäsen (P. Kyrö)
43	Sairomaa	Tomi	varsinainen jäsen
44	Kokkola	Jaana	henk. koht. Varajäsen (K. Salmela)
45	Torniainen	Virpi	varsinainen jäsen

06 Itä-Suomi

46	Miina	Kati	henk. koht. Varajäsen (K. Heiskanen)
47	Seppänen	Riitta	henk. koht. Varajäsen (P. Kinnunen)
48	Koski	Matti	varsinainen jäsen
49	Leskinen	Ulla	varsinainen jäsen
50	Ropponen-Korhonen	Minna	varsinainen jäsen

Yleisvarajäsenet (nousevat äänivaltaisiksi ao. järjestyksessä)

Hekkala	Rauno	08 Oulu
<i>Pimper</i> *	<i>Jorma</i>	<i>09 Lappi</i>
Fabritius	Ville	02 Lounais-Suomi
Vatka	Jonne	04 Keski-Suomi
<i>Vauhkala</i> *	<i>Kai</i>	<i>05 Kaakkois-Suomi</i>
Myllys	Kati	06 Itä-Suomi
Kukkamäki	Sirpa	07 Pohjanmaa

* este ilmoitettu

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus
2. Läsnäolijoiden toteaminen
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Kokousvirkaileijoiden valinta
 - 4.1. Sihteerit (2)
 - 4.2. Ääntenlaskijat (5)
 - 4.3. Pöytäkirjantarkastajat (2)
 - 4.4. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)
 - 4.5. Vaalivaliokunta (7 + 2)
 - 4.6. Menettelytapavaliokunta
5. Kokoussääntöjen hyväksyminen
6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu
8. Hallituksen jäsenen valinta
9. PAMin valmistautuminen vuoden 2019 eduskuntavaaleihin
10. Valtuustoaloitteista päättäminen
11. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2019
12. Osastopalautteen suuruus vuodelle 2019
13. Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2019
14. Tilintarkastajien palkkioiden perusteet
15. Vuoden 2019 toimintasuunnitelma
16. Lähetekeskustelu tavoiteohjelmasta
17. Vuoden 2019 talousarvio
18. Kokouksen päätöslausuma
19. Kokouksen päättäminen

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Valtuustopuhe / puheenjohtaja Ann Selin

Valtuuston syyskokous, 20.11.2018

Hyvät toverit!

Vauhtia ja vaarallisia tilanteita. Näin voisi kuvata kuluneita kuukausia. Olemme löytäneet edestämme pitkittyneet ja mutkistuneet vartijoiden työehtosopimusneuvottelut, hallituksen esityksen irtisanomislainsäädännön muuttamisesta ja Suomen hiusyrittäjien pyrkimyksen irrottautua alan työehtosopimuksesta.

Nyt marraskuun loppupuolella voi sanoa olevan ensimmäinen rauhallisempi viikko koko syksyn jatkuneen pyöryksen jälkeen. Toisaalta voi sanoa, että koko valtuustokauttamme leimanneet asiat saivat näissä syksyn kiistan aiheissa vielä yhden ilmentymän.

Vartijoille saatiin vasta työtaistelun jälkeen työehtosopimus. Syksyn mittaan työntekijöillä paloi useampaan kertaan pinna. Se näkyi monina ulosmarsseina. Alan työehtosopimusneuvottelut venyivät yli puolen vuoden mittaiseksi. Keväällä, kun neuvotteluja aloitettiin, vastassa oli työnantaja Paltan puolelta sama asenne, joka oli tullut tutuksi jo muissa neuvottelupöydissä. Työnantaja tuli pöytään ajatuksenaan vain heittää sisään EK:n koordinoima ratkaisu, jossa palkankorotusprosentti ja palkankorotusmalli olisi identtinen muiden alojen kanssa. Me taas lähdimme tässäkin pöydässä käymään aitoja neuvotteluja, joissa haetaan alalle sopivia ratkaisuja. Kovasta vastuksesta huolimatta onnistuimme tyydyttävästi. Palkkarakenne palkitsee nyt paremmin osaamista ja kokemusta. Lisäksi paikallisesti neuvoteltavalla järjestelyerällä voidaan huomioida muita, esimerkiksi työssä jaksamiseen tai erikoisammattiosaamiseen liittyviä tarpeita. Paljon jäi toki tehtävää tuleviinkin neuvotteluihin. Uuteen työehtosopimuskierrrokseen on enää reilu vuosi aikaa, mutta vanhakaan kierros ei vielä vartijoidenkaan jälkeen ole vielä valmis. Kopio- ja tulostusala sekä muuttopalveluala ovat edelleen ilman sopimusta.

Hiusalalla olemme kummallisimmassa tilanteessa ikinä. Työehtosopimuksen mukaan tarkoitus oli sopia nyt syksyllä seuraavista palkankorotuksista. Palkoista päästiinkin neuvotteluissa yhteisymmärrykseen, mutta Hiusyrittäjät toivat pöytään uusia tekstiheikennyksiä. Niistä PAM taas ei voinut neuvotella. Niinpä Hiusyrittäjät irtisanoi työehtosopimuksen eikä halua solmia uutta. Sen mielestä riittävä minimi tule

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

lainsäädännöstä. PAMIn näkemys on nyt se, että Suomen Hiusyrittäjät syyllistyi sopimusrikkomukseen. Sopimus olisi ollut irtisanottavissa vain, jos palkoista ei olisi löytynyt yhteisymmärrystä. Kun se oli olemassa, näemme, että työntekijöihin noudatetaan edelleen alan yleissitovaa työehtosopimusta. Asia on viety työtuomioistuimen ratkaistavaksi.

Osa Hiusyrittäjien suurimmista jäsenyrityksistä on siirtynyt Paltaan, joka on valittanut alan yleissitovuuspäätöksestä. Jos yleissitovuus menee, sopimus koskee ainoastaan SHY:n jäsenyrityksiä, jolloin suurimpien työllistäjien ei tarvitsisi noudattaa sopimusta. Tavoitteemme on tietenkin, että kykenemme jatkossakin neuvottelemaan hiusalan työntekijöille työehtosopimuksen suojan. Se voi merkitä jatkossa uuden kumppanin etsintää.

Irtisanomislaistakin saimme valtavan taistelun jälkeen säällisen lopputuloksen. Alkuperäinen esitys oli valitettavasti johdonmukaista jatkoa Sipilän hallituksen politiikalle ja menettelytavoille. Huonosti valmisteltu, huonosti perusteltu ja epätasa-arvoa lisäävä lakiluonnos oli viimeinen niitti. Pienten yritysten työntekijöitä uhkasi mahdollisuus tulla irtisanotuksi muun muassa sillä perusteella, että työntekijän käytös horjuttaa työnantajan ja työntekijän välistä luottamussuhdetta. Ratkaisun löytäminen näytti välillä olevan mahdotonta, kun hallitus ilmoitti pysyvänsä alkuperäisessä esityksessään. Lopulta julkisuuteen taisi jäädä käsitys, että meidän Sauli ja kättilöiden vierailu sai Sipilän ymmärtämään asian laidan. Taustatöitä oli kuitenkin tehty pitkin kiistaa. Käytännössä saavutettu ratkaisu vahvisti nykyisen oikeuskäytännön. Nytkin oikeudessa on tehty nk. kokonaisarvio, kun ihminen on irtisanottu henkilökohtaisilla perusteilla. Kokonaisarviossa on otettu huomioon myös yrityksen koko.

Eduskunnassa olevassa lakiesityksessä työntekijän irtisanominen edellyttää edelleen selkeitä pelisääntöjä. Varoitus ja uudelleensijoitusvelvoite säilyvät. Samoin luettelo kielletyistä irtisanomisperusteista on edelleen voimassa. Esimerkiksi mielipiteen tai työtaisteluun osallistumisen vuoksi ei ketään voi irtisanoa. Sairaus ei kelpaisi irtisanomisen perusteeksi, ellei työkyky ole olennaisesti ja pitkäaikaisesti alentunut. Näin on tälläkin hetkellä. Hyvää on se, että henkilökohtaisilla syillä irtisanotuilla on jatkossa lyhyempi karenssi työttömyysturvassa. Samoin kolmikantainen valmistelu teki taistelun jälkeen paluun: nyt neuvotellaan kolmikantaisesti aktiivimallin ykkösen ongelmia ja sitä, miten omaehtoisen työnhaun malli toteutettaisiin.

Kiihkeimmässä vaiheessa tuntui siltä, että Suomen Yrittäjät olivat voimiensa tunnossa valmiita ampumaan kaikkea mikä liikkui. Jos loi käsityksensä yrittäjistä Suomen Yrittäjien viestinnän pohjalta, oli kuva varsin kummallinen.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Veikkaan, että harva yrittäjäkään tunnisti melskaamisesta itseään. Kaikki me tiedämme, että valtaosa pienistä yrittäjistä tosiaankin tekee pitkää päivää itseään säästelemättä. Usein vahvuutena on itse asian eli esimerkiksi kokkauksen osaaminen. Sen sijaan pykälät ja paperityöt voivat sujua heikommin.

Syksyn keskustelu nostikin esiin selvän puutteen. Yrittäjiltä puuttuu järjestö tai muu taho, joka neuvoisi heitä työlainsäädännön kiemuroissa. Vielä viime viikkoisessa eduskunnan lähetekeskustelussa hallituksen edustajat perustelivat uuden lainsäädännön tarpeellisuutta erityisesti sillä, että yrittäjistä tuntuu siltä, että irtisanominen on vaikeaa. Olisi parempi, että heille olisi tarjolla tietoa asiasta.

On kysyttävä, pitäisikö jonkun perustaa Suomeen järjestö, jonka jäsenmaksun maksamalla yrittäjät saisivat asiantuntevaa opastusta ja mahdollisesti oikeusapuakin työsuhdeasioiden hoitamisessa. Sellainen tuntuu maasta puuttuvan. Uuden lainsäädännön myötä on tietysti tosiasia, että lainsäädännön rajoja haetaan oikeudessa. Tässä suhteessa yritykset joutuvat elämään uudessa epävarmuudessa.

Pari viikkoa sitten Katarina Murto ja Rauno Vanhanen jättivät työministeri Lindströmille selvityksen yt-lain muutostarpeista. He ehdottivat lain jakamista kahteen: irtisanomista koskevat pykälät siirrettäisiin osaksi työsopimuslakia. Työpaikkojen yhteistoiminnasta taas säädettäisiin aivan uusi laki. Esitys on perustaltaan erittäin tervetullut.

Nykyinen yhteistoimintalaki on ollut ihmisten mielissä irtisanomislaki. Laki on luonteeltaan pitkälti menettelytapalaki ilman sisältöä. Yrityksissä se tunnetaan huonosti ja työntekijät eivät koe voivansa vaikuttaa sen avulla. Menettelyn päätteeksi työnantaja tekee mitä alun perin ajattelikin.

Jo Sipilän hallituksen tehdessä kilpailukykyharjoitelmiaan me palkansaajapuolella puhuimme siitä, että tuottavuutta ja kilpailukykyä saataisiin parhaiten aikaan, kun yrityksissä tehtäisiin yhteistyötä tuottavuuden parantamiseksi. Menestyksen salaisuus piilee yhdessä tekemisessä ja tulevaisuuden ennakoimisessa yhdessä työntekijöiden ja työnantajan kesken. Tämä antaa yhteistä pohjaa myösärkevälle paikallisen sopimisen kehittämiseksi.

Esimerkiksi Great place to work-kisan taas voittaneen Scandic Suomen toimitusjohtaja Aki Käyhkö sanoi kilpailun tiedotteessa, että työntekijäkokemuksen kehittymisen kautta ei ole kehittynyt pelkästään asiakaskokemus, vaan myös taloudelliset tulokset.

Työministeri lupasi asettaa kolmikantaisen työryhmän vielä tämän vuoden puolella uudistusta valmistelemaan. Päätösten tekeminen jää seuraavalle hallitukselle ja eduskunnalle.

Jo nyt selvitys sisältää monia hyviä esityksiä. Molempia lakeja pitäisi noudattaa yli 10 hengen yrityksissä, kun raja nyt on 20 henkeä. Henkilöstön tiedonsaantioikeuksia esitetään parannettavaksi. Me totesimme jo

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

kuulemistilaisuudessa, että esimerkiksi yrityksen taloudellisen tilan seurantatiedot pitää toimittaa henkilöstön edustajille reaaliaikaisesti. Se auttaisi ennakoimista.

Samoin palkkatiedot, tiedot yrityksen työsuhteista ja ulkopuolisen työvoiman käytön periaatteista olisi toimitettava ilman erillistä pyyntöä. Selvityksessä on jo puututtu siihenkin, että työntekijöiden edustajien esitykset huomioitaisiin paremmin. Se, että kehittämislain myötä yrityksissä lähtisi ennakoiva yhteistoiminta liikkeelle, on olennaisempaa kuin se, miten sitä tehdään. Siksi lainsäädännössä olisi syytä jättää tilaa sille, että yrityksessä voidaan päättää niille parhaat muodot täyttää lain vaatimukset.

Mitä se ennakoiva kehittäminen sitten voisi merkitä? Tiedämme, että robotisaatio ja digitalisaatio muuttaa töitämme. Tiedämme senkin, että yritykset kouluttavat työntekijäasemassa olevia selvästi vähemmän kuin toimihenkilöitä, tiedämme, että osa-aikaiset ja määräaikaiset työntekijät saavat myös vähemmän työnantajan maksamaa koulutusta. Senkin tiedämme, että vaikka nykyinen yt-laki edellyttää vuosittain koulutussuunnitelmien käsittelyä, asia on usein jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi. Siksi on erittäin tärkeää, että jatkossa yrityksissä ennakoitaisiin henkilöstön kanssa tulevia osaamistarpeita. Näin yrityksen kilpailukyky ja työntekijöiden työmarkkinakelpoisuus pysyisivät yllä. Työvoimapulakaan ei muodostaisi samanlaisia pullonkauloja. Meidän mielestämme työnantajan koulutusvelvollisuuden laiminlyönti pitäisi näkyä siinä, miten ja millaisin edellytyksin se voi muutostilanteissa irtisanoa työntekijöitään. Takaisinottovelvollisuutta olisi pidennettävä ja uudelleen koulutusvelvollisuus ulotettava tähänkin aikaan.

Viime viikolla julkisuudessa oli parikin esimerkkiä siitä, mitä muutostilanteet voivat näinä päivinä merkitä.

PAMin verkkosivuilla on juttu Inexin varaston uuden teknologian käyttöönotosta ja henkilöstön kouluttamisesta. Uuden varaston myötä koko joukko ihmisiä menetti toki työpaikkansa, ja se on tietenkin valitettavaa. Toisaalta työnantajan kouluttamana taloon jääneiden osaamistaso nousi merkittävästi. OP-Pohjola taas kertoi, että 700 nykyistä tehtävää päättyy, mutta toisaalta 1000 uutta syntyy. Onko olemassa oleva henkilöstö koulutettu ottamaan uusia tehtäviä vastaan? En tiedä, mutta toivon, että olisi.

Tiedämme, että irtisanomisen vaikeus –puheesta huolimatta Suomessa tuotannollis-taloudellisista syistä irtisanominen on halpaa ja helppoa verrokkimaihinkin verrattuna. Irtisanomisajoltilta maksettavia palkkoja on pidetty irtisanomisten hintana, mutta tosiasiasahan työntekijä tekee irtisanomisajan myös töitä työnantajalleen. Tiedämme myös, että tuotannollis-taloudellisia irtisanomisia toteutetaan toisinaan vain puhdistusoperaatioina. Siksi minusta on niin, että jonkinlaisia kriteerit pitäisi asettaa sille, miten irtisanomiset voi toteuttaa. Yksi tapa siihen on irtisanomisjärjestys. SAK on nostanut sen eduskuntavaalitavoitteisiinsa ja siitä nousi toissa viikolla iso äläkkä. Tavoite kääntyi julkisuudessa järjestykseksi, jossa nuoret saivat aina lähteä ensimmäisenä, koska heillä on oletettavasti lyhyimmät työsuhteet. Tätähän SAK:n esityksen toteuttaminen ei merkitsisi. SAK:n esityksessä irtisanomisjärjestyksen kriteereiksi esitetään ammattitaitoa, työnantajan palveluksessa menetetty työkykyä, huoltovelvollisuuden

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvöntö

määrää ja työsuhteen kestoja. Ammattitaitoa voi olla sekä nuorilla että vanhoilla. Huoltovelvollisuus osuu usein nuorempiin ja työsuhteen kesto taas vanhempiin.

Ystävät!

Kiivas keskustelu aiheesta erityisesti sosiaalisessa mediassa oli SAK:lle ja ay-liikkeelle kuitenkin tappio. Nuoret eivät tunne ay-liikettä ja niinpä mielikuvat jyräävät tiedon. Järjestäytyminen ei ole nuorten keskuudessa missään määrin itsestään selvä asia. Siksi meidän on hyvä jatkossa tarkkaan katsoa, ettemme itse toiminnallamme tai ulostuloillamme vahvista mielikuvaa vain keski-ikäisten jo vakiintuneissa työsuhteissa olevien edunajajina, sillä sitähän me emme ole! Meillä on ay-liikkeen nuorin jäsenistö. Tässä kohtaa heidän kuitenkin haasteen myös meidän nuorillemme: älähtäkää, jos näette siihen aihetta! Miettikää, onko PAMin tarpeen parantaa nuorten jäsentensä edunvalvontaa. Tehkää aloitteita esimerkiksi työehtosopimusneuvotteluihin. Ottakaa paikkanne!

Hyvät valtuutetut!

Olemme tämän valtuuston viimeisessä sääntömääräisessä kokouksessa. Puolen vuoden kuluttua päättyy ensimmäinen valtuustokausi uusilla säännöillä. Itselläni on takana 16 vuotta PAMin johdossa. Voin vakuuttaa, että kulunut kausi on ollut näiden vuosien tapahtumarikkain. Tapahtumarikkaudesta voi pitkälti kiittää, jos kiittää haluaa, Sipilän hallitusta. Sivustatukea on antanut EK. Torilla on tavattu kahteen otteeseen. Viimeinen niitti ajoi ay-liikkeen jo työtaisteluihin. Voi sanoa, että koko valtuustokautta on leimannut kilpailukyky sopimus. Siitä puhuttiin jo liittokokouksessa yhteiskuntasopimuksen nimellä. Puhuttiin pakkolaeista ja lisäleikkauksista. Vajaan vuoden aikana se muuntui kilpailukyky sopimukseksi. Kevät 2016 meni kilpailukyky sopimus kahinoihin ja loppu aika siitä toipumiseen. Neuvottelut kikyistä oli kaiken kaikkiaan järkyttävä harjoitus. Mieleeni on jäänyt Pekka Ervasti teksti: Minkä frisyryrissä häviää, sen sisällössä voittaa. Tuo hänen irvailmansa sisältö pitää ainakin omalta osaltani edelleen paikkansa. Emme hyväksy sopimusta, mutta neuvottelimme silti sen mukaisen sopimukset. Frisyryristäni en sano mitään.

Historia näyttää, mikä sopimuksen merkitys oikeastaan oli. Päätöksiä tehdään aina ajassa. Jos olisi silloin tietänyt sen mitä nyt tiedän, tuskin kannattaisin sopimuksen tekemistä. Viikko sitten ETLA arvioi, että ”politiikkatoimet työvoiman tarjonnan lisäämiseksi ja ns. kilpailukyky sopimus selittävät noin puolet työllisyyden paranemisesta noin 100 000 hengellä 2015 lähtien.” Seuraavana päivänä Palkansaajien tutkimuslaitoksen Ohto Kanninen bloggasi, että todellisuudessa työllisyysvaikutuksia ei voi useimmissa uudistuksissa selvittää, koska emme tiedä, mitä olisi tapahtunut ilman uudistusta. Hän arvioi, että muihin maihin verrattuna meillä työllisyys on kehittynyt hieman paremmin kuin bkt:n kasvu ennustaisi. Ero on

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

kuitenkin pieni. Kuten Kannianenkin toteaa, emme voi tietää, missä tilanteessa olisimme, jos sopimusta ei olisi tehty. Olisiko työllisyystilanne kuitenkin huonompi, olisiko yhteiskunnallinen ilmapiiri kääntynyt ay-liikettä vastaan. Toisaalta on niin, että kiky myötä saatiin mittavat lisäleikkaukset esimerkiksi lapsilisiin ja opintotukiin torjuttua. Sillä hetkellä arvio oli, että vaikka ratkaisu oli jäsenten kannalta äärimmäisen vaikea, oli silti jäsenten ja ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvallan kannalta parempi tehdä se kuin jättää tekemättä.

Neljän vuoden kahinoissa olemme osoittaneet järjestöllisen toimintakykymme moneen kertaan. Siitä voi olla ylpeäkin. Jäsenkehitykseen ei kuitenkaan voi olla tyytyväinen.

Uusia jäseniä toki tulee, mutta samoin heitä lähtee. Vanha peukalosääntö oli, että läpivirtaama on noin 20 000 jäsentä. Nyt kaula liittyneiden ja eronneiden välillä on kasvanut: liittyneiden määrä vähenee ja eronneiden määrä kasvaa. Luulen, että yksi olennainen asia on edelleen se, että joku pyytää sinua liittymään. Sen pitäisi tapahtua työpaikalla. Erityisesti nuoria liittyy nykyään aiempaa vähemmän. Ammattiosastoja meillä on tällä hetkellä 145. Kun valtuustokautemme alkoi, lukumäärä oli parisenkymmentä enemmän, 164.

Kiky toteutui, mutta toinen iso asia jäi valtuustokaudellamme tapahtumatta. Sen sijaan, että torstaina olisi alkamassa kaikki palkansaajat yhdistävän keskusjärjestön kokous, olemme menossa aivan entisen kaltaisen SAK:n edustajistoon. Palkansaajapuolelle ei syntynyt omaa EK:ta, vaan jatkamme kukin omassa keskusjärjestössämme. EK koordinoi neuvottelukierrosta koko työnantajakentän puolesta, mutta me ähersimme kukin omaa tonttiamme. Valtakunnansovittelijan rooliksi muotoutui olla viimeinen se viimeinen portinvartija EK:n koordinaatiossa.

Uutta keskusjärjestöä emme lähitulevaisuudessa saa, mutta hankkeen tavoitteita on edistettävä toisin tavoin. Jatkossa neuvotteluja ei voida enää käydä vain työnantajapuolen tahdittamana. Olemme tehneet SAK:n edustajistolle yhdessä JHL:n kanssa aloitteen siitä, että SAK:n on luotava oma koordinaatiomalli seuraavalla sopimuskierrökselle. Lainsäädäntöön vaikuttamisessa meidän olisi taas löydettävä entistä tiiviimpi yhteinen sävel ainakin STTK:n kanssa. Akavan kanssa tavoitteitamme voi olla hankalampi sovittaa yhteen.

Uusi keskusjärjestö –hanke kaatui oikeastaan siihen, mihin kaikki uudistukset helposti kaatuvat. Kukaan ei halua tuntea häviävänsä nykytilaan verrattuna ja niinpä pysytään entisessä. Se tuntuu varmemmalta. Viime aikoina olen sattuneesta syystä käynyt mielessäni läpi kulunutta 16 vuotta.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Eräänlainen ikuisuuskytymys oli pitkään kauppojen aukioloajat. Sen Sipilän hallitus hoiti pois vapauttaessaan aukiolot kokonaan. Edellisen kerran aukiolo oli esillä myös keskustajohtoisen hallituksen aikana. Vuonna 2007 aloittaneen Vanhasen II hallituksen ohjelmaan oli kirjattu: Kauppojen nykyistä aukiololainsäädäntöä on selkeytettävä.

PAMin jäsenten keskuudessa näkemykset aukiolojen laajentumisesta jakaantuivat. Uhkana oli, että jos jatkamme vastustusta, emme kykene vaikuttamaan asiaan mitenkään. Näkyvissä oli, että pahimmassa tapauksessa oikeistohallitus voi päätyä Ruotsin ratkaisuun ja vapauttaa aukiolot kokonaan.

Kävi ilmi, että Kaupan liitto oli valmis neuvottelemaan asiasta meidän kanssamme ja hallituskin suhtautui suopeasti työmarkkinaosapuolten aktiiviseen rooliin. Päädyimme siihen, että pyrimme vaikuttamaan asiaan, vaikka joudummekin myötävaikuttamaan aukioloja laajentaviin päätöksiin.

Vuoden 2008 loppupuolella pääsimme sopuun Kaupan Liiton kanssa ”Päälinoista kaupan aukioloajoiksi” ja hallitus vei eduskuntaan toiveitamme vastaavan lakiesityksen.

Jutun pihvi oli siinä, että samalla olimme sopineet vastaavista työehtosopimusmuutoksista, jotka astuivat voimaan kesken sopimuskauden. Sopimuksella saatiin muun muassa uusi yöllisä, merkittävät korotukset muihin työaikalisiin, joulumyynnin aikaisen iltalisän kaksinkertaisena ja työehtosopimukseen erillisen määräyksen, että sunnuntaityötä voidaan teettää vain työntekijän suostumuksella. Myös sunnuntaivapaiden määrä sovittiin työehtosopimuksessa. Lisäksi saatiin tärkeät kirjaukset väkivallan uhasta työehtosopimukseen.

Jälkikäteen voi sanoa, että onneksi rohkeutemme riitti lähteä tuolloin neuvottelemaan. Olen täysin varma siitä, että vaikka olisimme pitäytyneet vain vastustamaan, se ei olisi riittänyt ja tuon aikaisilla poliittisilla voimasuhteilla aukioloja olisi laajennettu joka tapauksessa.

Nyt, kun aukiolot ovat täysin vapaita, tuolloin tehdyt kirjaukset ovat edelleen työehtosopimuksessa.

Aukiolojen kaltaisia ikuisuuskytymyksiä meillä on muitakin. On osa-aikatyö, on alan palkkataso. Alojen palkkausjärjestelmät ovat vuosien kuluessa muotoutuneet sellaisiksi kuin ne nyt ovat. Luulen, että harva teistä on sitä mieltä, että jos nyt ryhdyttäisiin laatimaan puhtaalta pöydältä uusia palkkausjärjestelmiä, ne olisivat sellaisia kuin mitä meillä nyt on käytössä.

Työn vaatavuutta ollaan pikkuhiljaa saamassa paremmin mukaan palkkaperusteisiin palkkausjärjestelmien uudistustyön kautta, mutta vauhti olisi tuki voinut olla ripeämpikin. Työt muuttuvat nopeasti, työntekijöiltä vaaditaan monitaitoisuutta – kaiken tämän pitäisi näkyä myös palkkauksessa.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Ehkä vielä isompi kysymys on se, että meillä kokonaisansioista niin suuri osa muodostuu työaikalisistä. Lisät ovat toki korvausta epämiellyttävistä työajoista ja siksi ne puolustavat paikkaansa. Osaltaan ne voivat ohjata myös työvoiman käyttöä, ja se on hyvä. Nykytilanne kuitenkin johtaa siihen, että viikonlopuksi keikalle tuleva työntekijä voi hankkia melkein sen saman minkä toinen työntekijä puurtaessaan viikosta toiseen normitunneilla. Onko se oikein ja järkevää? Pitäisikö meidän sittenkin uudelleenarvioida tilannetta ja panna painoa peruspalkkoihin? En esitä tätä, mutta jätän asian mietittäväksenne.

Näitäkin pohtiessa käy niin, että kaikki eivät voi voittaa ainakaan heti. Silti pitäisi olla uskallusta kysyä, olisiko muutos kuitenkin oikeudenmukainen ja pitkän päälle hyödyllinen. Olisi uskallettava ennakoita. Niin kutsutun alustatalouden kautta Suomeenkin on rantautunut hyvin kyseenalaisia työn teettämisen tapoja. Vielä tällä hetkellä alustalous työllistää meillä pohjoismaisittainkin vähän ihmisiä, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö siihen pitäisi reagoida. Nyt pientä ihmisjoukkoa koskeva työnteon malli voi tulevaisuudessa olla valtavirtaa, jos siihen ei ajoissa puututa. Ruoka-annoksia kускаavissa Foodorassa ja Voltissa bisnestä pyörittävät väittävät hallitsevansa vain nk. verkossa toimivaa alustaa, joka yhdistää palvelun tilaajan ja sen tuottajan yhteen. Palvelun tuottajaa kutsutaan jakelukumppaniksi. Tämä ”jakelukumppani” kuskaa fillarilla tai autollaan ruokalähetystyksiä ravintoloista ihmisten koteihin. Työsuhdetta hänelle ei ole, vaan lähetti maksaa bensat ja hoitaa sosiaalimaksunsa itse – jos hoitaa. Vuorot kuitenkin jaetaan firmasta, eikä keikoista voi kieltäytyä. Viime keväänä firmat alensivat työntekijöille maksettavaa palkkiota. Se sai työntekijät kimmastumaan ja kampanjoimaan oikeuksiensa puolesta. Kampanja on osaa laajempaa Justice for couriers –kampanjaa. Tämä joukko ei ole PAMin jäseniä.

Kampanjan vaatimukset kuulostavat perin järkeviltä. Nimittämällä lähettejä kumppaneiksi Foodora pääsee eroon työnantajan velvollisuuksista, ja velvollisuudet siirtyvät työntekijöille/kuskeille. Kun kyseessä on kuitenkin käytännössä työsuhde, sen pitäisi olla sitä myös paperilla, kampanjassa vaaditaan. Freelancer-sopimuksella kierretään työsopimuslakia. Kyseessä on siis keino yhteisten sääntöjen kiertämiseksi ja yhteiskunnan huijaamiseksi.

Toivon, että voisimme lähettää täältä kokouksesta viestin Oikeutta kuriireille –kampanjalle. että tuemme heitä ja olemme valmiita myös yhteistyöhön.

Alustatalous ja digitalisaatio tarjoavat suunnattoman määrän mahdollisuuksia, mutta niitä ei voida toteuttaa niin, että työntekijän ja yhteiskunnan kontolle jäävät riskit, ja alustajan omistaja käärii vain rahat.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Voi sanoa, että viime kuukausien aikana ei ole kuulunut päivääkään, etteikö joku esittäisi yleissitovuuden, kolmikantaisen valmistelun tai ay-jäsenmaksun verovapauden lopettamista. Osa niistä voi olla vain asioihin perehtymättömiä heittoja, mutta kun niihin yhdistetään nimittelyä ja jopa EK:n entisten neuvottelijoiden halveeraamista ja esitykset tulevat samoilta tahoilta, voi puhtaalla omallatunnolla sanoa, että kysymyksessä on johdonmukainen pyrkimys heikentää työntekijöiden ääntä yhteiskunnassa ja antaa lisää ilmatilaa rahan äänelle. Ilmapiiiri on muuttunut vastakkainasettelua korostavaksi. Tänä syksynä toimintaan on tullut uusia piirteitä. Ajatuspaja Libera teki kantelun EU:n komissiolle suomalaisesta yleissitovuudesta. Joukko yrittäjiä taas puuhaa YTK:n jäsenmaksujen maksamista työntekijöidensä puolesta. Asian ympärillä on pyörinyt monenlaista puuhastelijaa.

Kaiken kaikkiaan tässä vyörytyksessä on yksi suuri ongelma. Se on kyvyttömyys analysoida yhteiskuntaa kokonaisuutena. Yhteiskunta koostuu erilaisista instituutioista – käyttäytymis- ja menettelytavoista - ja niistä muodostuu kokonaisuus. Suomalaisen yhteiskunnan yksi rakennuspalikka on osittain omaperäisenkin työntekijöiden, työnantajien ja valtiovallan yhteistyö. Meillä työmarkkina-asiat on sovittu pitkälti valtakunnallisilla yleissitovilla työehtosopimuksilla. Työntekijöiden järjestäytymisaste on korkea. Kaikki tämä on luonut vakautta ja vaurautta ja yhteistyöllä on ratkottu vaikeitakin yhteiskunnallisia kysymyksiä. Ei kannata kuvitella, että joukosta voi ottaa pois yhden palikan, ja kaikki muu jatkuu entisellään. Ei kannata katsella rakennelmaa vain yhdeltä nurkalta, sillä ne muutkin nurkatkin tarvitaan. Liberan kantelu perustuu ajatukselle, että yleissitovuutta käytetään kilpailun rajoittamiseen, kun tessien paikallisesti sovittavat poikkeamat ovat sallittu vain järjestäytyneille yrityksille. Liberan mukaan näin työnantajajärjestöihin kuuluvat isot yritykset toimivat kartellimaisesti.

Näkökulma on vain yritysten keskinäisiä kilpailuedellytyksiä tarkasteleva. Ay-liike ja onneksi osa puolueistakin katsoo asioita ihmisten näkökulmasta. Yleissitovuus on olemassa työntekijöiden takia. Hyvä yhteiskunta on hyvä niin ihmisille kuin yrityksillekin.

Viime aikoina on puhuttu ay-liikkeestä uhkana parlamentarismille ja demokratialle. Jo eläkkeellä oleva Kansan Uutisten päätoimittaja Yrjö Rautio muistuttikin pari viikkoa sitten kolumnissaan sellaisiakin valtioita olleen ja olevan edelleen, jossa ay-liike on valtion perustama eikä sano kriittistä sanaa hallituksen toimista. Sitäkö halutaan? Ei kai.

Suomalaista yhteiskuntaa leimaa – viime aikaisesta kehityksestä huolimatta – luottamus.

YK:n Onnellisuusmittauksessa Suomi oli tänä vuonna ykkönen. Tutkimuksessa mitattiin kuutta eri tekijää, joiden tiedetään tuovan onnellisuutta: tuloja, eliniän odotetta, sosiaalista tukea, vapautta, luottamusta ja

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

anteliaisuutta. Viidestä ensimmäisestä neljä oli Pohjoismaita. Viides oli Sveitsi. Ruotsi oli sijalla 9. Minusta on olennaista huomata, että kaikki nämä ovat pärjänneet myös taloudellisesti hyvin. Historiassa yksikään ei ole ollut siirtomaavalta eikä yhdelläkään ole ollut ylenpalttisia luonnonvaroja. Nykypäivänä Norjalla on tietysti öljy. Kyse on ollut siitä, että yhteiskuntaa on kyetty rakentamaan niin, että taloudellinen tehokkuus on yhdistynyt kansalaisten hyvinvointiin, vapauteen ja luottamukseen. Pohjoismaissa sopimisen perinne on vahva.

En ole väitteessäni yksin. Takanani on muun muassa OECD ja ILO, jotka keväällä julkaistussa raportissaan totesivat, että työmarkkinajärjestöjen vahvistaminen lisää mahdollisuuksia muun muassa taloudelliseen kasvuun, työntekijöiden parempaan hyvinvointiin, yritysten menestymiseen ja luottamuksen palauttamiseen hallitukseen.

Hyvät toverit,

Kuluneen neljän vuoden aikana on todennäköisesti käynyt meille kaikille selväksi, että yhteiskunnallinen ja poliittinen vaikuttaminen on toimintaedellytystemme kannalta tärkeämpää kuin olemme aiemmin ajatelleetkaan. Poliitikassa määritellään toimintamahdollisuuksiemme raameja ja siksi sillä, mitä päättäjämme ajattelevat, on suuri merkitys.

Onneksi eduskuntavaalit ovat pian. Ne ovat mahdollisuus muuttaa nyt nähtyä meininkiä. Myöhemmin tässä kokouksessa esitellään niin PAMin tavoitteita eduskuntavaaleihin kuin Vapauden valtakunta -kampanjaa. Käytännön vaalityön tekemisessä meillä kaikilla on tärkeä rooli työpaikoilla ja ammattiosastoissa. Meillä on käytössä avainresurssit: ihmisiä, joille puhua, yhteyksiä ja sekä osaamista järjestellä asioita. Ammattiosastot voivat myös tukea rahallisesti ehdokkaita. Ensimmäinen askel on kannustaa ihmisiä äänestämään muutoksen, reilumman yhteiskunnan puolesta. Meitä on monta ja jokainen ääni lasketaan. Vaalien alla puhutaan aina myös vaalirahoituksesta. Ay-liikettä kritisoidaan vasemmistopuolueiden tukemisesta. Harvemmin nousee esille porvaripuolueita lähellä olevat säätiöiden ja yritysten jakamat tuet, joiden rinnalla ay-liikkeen rahat ovat nappikauppa/hyvin pieniä/vaativattomia.

Vaalit ovat kalliita sekä ehdokkaille että puolueille. Meidän vaalitapamme suosii varakkaita ehdokkaita. Ilman ehdokkaiden tukemista eduskunnassa istuisivat vain Harkimot, Sipilät ja Bernerit – olisiko se palkansaajien ja varsinkin demokratian kannalta oikein?

Kuten olen jo aiemmin julkisesti kertonut, PAM tukee tulevissa eduskunta- ja eu-vaaleissa ehdokkaita aikaisempaa enemmän. Tuemme tietenkin kaikkia pamilaisia ehdokkaita. Ay-liikkeeseen sitoutuneet ehdokkaat voivat hakea tukea myös meidän poliittisilta ryhmiltämme.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Edellisten lisäksi tuemme myös sellaisia ehdokkaita, joiden kanssa voimme jakaa yhteisiä tavoitteita, vaikka heidän taustansa eivät olisikaan ay-liikkeessä. Näitä ehdokkaita on myös muissa kuin vasemmistopuolueissa, kuten myös pamilaisia ehdokkaita.

Poliittisten puolueiden tekemä demokratiatyö on sopimusyhteiskunnan toiminnan kannalta keskeistä. Siksi tuemme lähes kaikkia eduskuntapuolueita mm. ostamalla lippuja vaaliseminaareihin. Vuosittain annamme vasemmistopuolueiden palkansaajatoimintaan suoraa taloudellista tukea. Minua harmittaa, että vaalirahoituksesta on tehty jotain väärää ja laitonta. Sitä se ei ole! Ehdokkaiden ja puolueiden tukeminen kuuluu demokratiaan. Porvarihallitus tulisi maksamaan meille moninkertaisesti enemmän kuin vaalirahoitus.

Olemme parasta aikaa valmistautumassa myös omaan liittokokoukseen. Sinne valmistellaan tavoiteohjelmaa, joka linjaa liiton työtä 4 seuraavaksi vuodeksi. Sitä tehdessä määrittelimme, millaista yhteiskuntaa haluamme ja millaisena näemme palvelualojen ja palvelualojen työntekijöiden asema digitalisoituvassa maailmassa. Olennaista on miettiä, millaisella sopimustoiminnalla ja millaisella vaikuttamisella noihin tavoitteisiin pääsemme. On selvää, että tämäkin vaatii meiltä rohkeutta miettiä asioita totutusta poiketen.

Osa liittokokoukseen valmistautumista ovat vaalit. Äänestysprosentti tulee osaltaan kertomaan siitä, miten sitoutuneita ja miten kiinnostuneita jäsenet ovat liitostaan. Liittovaalien äänestysprosentti saadaan sitä korkeammalle, mitä enemmän vaaleissa on ehdokkaita.

Tiedämme, että tuttua on helpompi lähteä äänestämään. Teillä, valtuuston jäsenet, on tärkeä rooli ehdokashankinnassa. Pyytäkää ihmisiä asettumaan ehdolle. Itsestään selvään on, että asetutte itse ehdolle. Vaaleista saadaan kunnolliset vain, jos niissä on riittävästi ehdokkaita. Aika ehdokkaaksi asettumiselle on vielä parin kuukauden verran.

Ystävät!

Minulla on vielä pari asiaa. Aloitan ikävistä. Edessämme ei jatkossakaan ole helppoja aikoja.

Markkinauskovaiset eivät vaikene eikä taistelua digitalisaation hyötyjen jakamisesta ole ratkaistu.

Ilmastonmuutoksen torjumiseksi olemme aivan viimeisillä rajoilla.

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

Sitten ne hyvät uutiset: Vielä ei ole myöhäistä. Me olemme itse tekemässä tulevaisuutta. Me olemme oikealla puolella. Me olemme oikeudenmukaisen työelämän ja tulonjaon, työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien ja inhimillisen yhteiskunnan puolella.

Jatketaan yhdessä tätä työtä.

Kiitos!

PAMin valtuuston syyskokous 20. - 21.11.2018

Petäys Resort, Tyrvääntö

PAMin valtuuston päätöslausuma 20.–21.11.2018

TYÖNTEKIJÄN ÄÄNEN ON KUULUTTAVA TULEVAISUUDESSA

Suomalainen työ on suurten muutosten edessä ja ne osuvat useasti ensimmäisinä PAMilaisille aloille. Työn silppuuntuminen, osa-aikaisuus, alustatalous, vuokratyöyritykset sekä työsuhteiden ennakoimattomuus luo turvattomuutta sekä heikentää työssäjaksamista. Työntekijöiltä edellytetään yhä jatkuvaa joustoa sitoutumisessa sellaisiin työn muotoihin, joissa toimeentulo sekä työntekijöiden äänen aito kuuluminen ovat vaarassa. On työpaikkoja, joissa ei tiedä seuraavaa työvuoroaan tai millaisen palkan saa ensi kuussa. Työntekijöillä ei ole välttämättä mitään ääntä yrityksen päätöksenteossa.

Nykyinen hallitus on tehnyt kaikkensa murentaakseen työelämän turvaa entisestään. Kilpailukyky sopimus, työttömiin kohdistuneet leikkaukset sekä työnantajien koordinoima neuvottelukierros ovat osoittaneet sen, että palkansaajan paras turva on äänestämässä. Tulevissa eduskuntavaaleissa on välttämätöntä, että jokainen palvelualan ammattilainen käyttää omaa ääntään ja valitsee edustajan, joka tuntee alojemme epävakauden ja niiden konkreettiset ongelmat.

PAMin valtuusto haluaa muistuttaa kaikkia alan ammattilaisia siitä, että äänestämisen ei todellakaan ole vanhanaikaista, vaan sillä saa vaikuttaa tulevaisuuden työelämään. Jokaisella on taustastaan riippumatta yksi ja samanarvoinen ääni – sitä oikeutta tulee palkansaajan käyttää.

Tulevissa vaaleissa PAM tulee kaikin tavoin tukemaan ehdokkaita, jotka jakavat saman arvomaailman ja ymmärryksen palvelualojen kehittymisestä. Jokainen voi omalta osaltaan, antamansa äänen lisäksi, edistää työelämän parannuksia asettumalla itse ehdolle tai tukea oikeanlaista ehdokasta sekä kannustaa kaikkia työtovereitaan äänestämään. Duunareilla ei ole enää varaa nukkua vaalien ohitse. Äänestämisen lisäksi myös järjestäytymistä tulee kehittää uusiin työmuotoihin sopivaksi. Esimerkkinä tällaisesta on verkossa toimivat ruokalähettiläustat Foodora ja Wolt, joiden ”jakelukumppanit” eli alustalle työtä tekevät ruokalähetit ilman työ sopimuslain edellyttämiä sopimuksia vaativat parempia työolosuhteita ja reilumpia pelisääntöjä työhön. PAM tervehtii ilolla kaikkia uusia yhteistyökumppaneita, jotka haluavat parantaa työoloja palkansaajille. Tulevaisuudessa työntekijöiden äänen on kuuluttava ja siihen tarvitsemme uudenlaista yhteistyötä ja yhteistyökumppaneita.

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

www.pam.fi